Postimees

77. aastakäik

7815 Tallinna pr 1023
Riigiraamatukogu

Ilmub iga päev

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21. Toimetus ja kontor Tallinnas, Raekoja-plats 9, vanas vaekojas.

Telefonid Tartus: Tegevtoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, siseriigi ja Tartu teadete toim. ja „Maamees" 1-86, kaugekõned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutuste hinnad: a) kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti; b) teksti kirjaga: teksti ees ja tekstis 15 senti mm veeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Kuulutusi järgmise päeva lehe jaoks võetakse vastu kella 1-ni päeval, laupäeviti kella 12-ni päeval „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16 ja kontoris, Ülikooli tän. 21/23.

Üksiknumber 5 senti

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 120 s., 6 k. 725 s., 12 k. 1400 s.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 s.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära viies: 1 kuu 125 s., 12 kuud 1200 snt. Välismaale — 4 kr. k., Lätimaale — 150 s. kuus.

„Lasteleht" 10 s. k. „Tervis" 1 kuu 20 snt. 12 kuud 240 snt. — Aadressi muutmine 25 s.

„Nädala Postimees" — igal esmaspäeval ühes „Sädemetega" — 20 s. kuus. „Postimehe" tellijaile esmaspäevase lehe asemel hinnata.

„Maamees" 1 kord nädalas (reedel) 1 kuu 20 snt., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 55 s., 6 kuud — 105 s., 12 kuud — 190 s.

„Maamees" 2 korda nädalas — 1 kuu 40 senti, 2 kuud — 80 snt., 3 kuud — 100 s., 6 kuud — 190 s., 12 kuud — 350 senti.

Nr. 244 — Kolmapäewal, 18. oktoobril 1933 — Tänast lehte 6 lehekülge

Põhiseaduse muutmine otsustatud.

Rahwahääletusel anti poolt 414.743, wastu 156.426 häält.

Põhiseaduse muutmise eelnõu on rahwahääletusel wastu wõetud. Kohtadelt telefoni teel saadud andmete põhjal meie toimetuses tehtud kokkuwõtte järele on põhisead. muutm. eelnõu poolt antud 414.743 häält, wastu 156.426 häält. Kuna hääleõiguslikke kodanikke on 763.073, on eelnõu poolt hääletanud ligi 57 protsenti hääleõiguslikkudest kodanikkudest. Põhiseaduse muutmiseks oli tarwis, et 50 prots. hääleõiguslikkudest kodanikkudest hääletaks selle poolt, s. o. 381.537 poolt-häält. Seega on põhiseaduse muutmine läbi läinud.

Ametliku kokkuwõtte walmimine wõtab mõnda aega. Olulisi muudatusi see aga enam tuua ei wõi.

Rahwahääletus lõppes esmaspäewal kell 2 p. l. ja kohe pärast seda algas kohtadel häälte lugemine ja tulemuste kokkuwõtmine ringkondade kaupa. Waldades, kus hääleõiguslikkude arw ei ole suur, selgusid kohapealsed tulemused kiiresti ja rea seesuguseid kohapealseid hääletustagajärgi wõisid lugejad leida juba meie eilsest lehest. Üksikasjalikuma kokkuwõtte andis hiljem ilmunud „Postimehe" eriwäljaanne, mis awaldati, kui kokku oli wõetud 415.426 loetud häält. Siis oli loetud poolthääli 292.275 ja wastu 123.151, puudusid aga weel tagajärjed paljudest jaoskondadest. Peatselt järgnes sellele „Postimehe" teine eriwäljaanne, milles wõidi juba teatada, et loetud poolt-häälte arw on ületanud nõutawa 381.537. Oli loetud 392.720 häält poolt ja 158.620 wastu.

Hilisõhtuks walmis toimetusel enamwähem lõplik kokkuwõte hääletuse tulemustest. Selle järele kujunab poolt ja wastu antud häälte suhe järgmiseks:

Tartus 60 protsenti poolt.

1. jsk.	poolt	4199,	wastu	1561
2. jsk.	„	3750,	„	1289
3. jsk.	„	3231,	„	1401
4. jsk.	„	2894,	„	1307
5. jsk.	„	3565	„	1824
6. jsk.	„	4308,	„	2226
7. jsk.	„	2791,	„	1110

Kokku: poolt 24738, wastu 10718

Makswusetuks tunnistati 255 häält. Kõikidest hääleõiguslikkudest Tartus hääletas poolt 60 protsenti.

Tartumaa alewites

on poolt ja wastu antud häälte wahekord järgmine:

Elwas — p. 679, w. 303.
Jõgewal — p. 429, w. 166.
Kallastel — p. 314, w. 341.
Mustwees — p. 1196, w. 233.
Otepääl — p. 789, w. 361.

Tartumaal

on antud kogusummas hääli poolt 44.607, wastu 14.996. Selles kokkuwõttes puudub *ainult wäike osa andmeid Kambja wallast.*

Hääletuse tagajärgi Tartumaa waldadest.

Aakre poolt 462, wastu 806; **Ahja** — p. 994, w. 420; **Alatskiwi** — p. 761, w. 251; **Aru** p. 320, w. 135; **Awinurme** p. 1585, w. 410; **Elistwere** p. 961, w. 201; **Haaslawa** p. 563, w. 310; **Hellenurme** p. 182, w. 66; **Härjanurme** p. 379, w. 114; **Jõgewa** w. p. 725, w. 376; **Kaarepere** p. 670, w. 218; **Kambja** p. 139, w. 95; **Kasepää** p. 1191, w. 285; **Kastre-Wõnnu** p. 1394 w. 433; **Kawastu** p. 1247, w. 164; **Kawilda** p. 579, w. 259; **Kirepi** p. 254, w. 45; **Kobijärwe** p. 462, w. 228; **Kokora** p. 476, w. 48; **Kongota** p. 468, w. 162; **Kudina** p. 1003, w. 285; **Kuremaa** p. 714, w. 295; **Krüüdneri** p. 792, w. 144; **Laewa** p. 473, w. 236; **Laiuse** p. 991, w. 232; **Lohusuu** p. 818, w. 152; **Luke** p. 382, w. 102; **Luunja** p. 386, w. 125; **Meeksi** p. 695, w. 263; **Meeri** p. 728, w. 296; **Mäksa** p. 648, w. 245; **Pala** p. 1038, w. 241; **Palupera** p. 537, w. 224; **Pangodi** p. 531, w. 161; **Peipsiääre** p. 936, w. 565; **Pilkuse** p. 263, w. 32; **Puurmanni** p. 674, w. 212; **Päidla** p. 227, w. 45; **Pühajärwe** p. 479, w. 161; **Raadi** p. 684, w. 269; **Ranna** p. 440, w. 235; **Rannu** p. 436, w. 213; **Rasina** p. 499, w. 287; **Roela** p. 807, w. 70; **Ropka** p. 611, w. 127; **Rõngu** p. 601, w. 314; **Saadjärwe** p. 477, w. 255; **Saare** p. 820, w. 70; **Sootaga** p. 838, w. 201; **Tammistu** p. 408, w. 77; **Torma** p. 1470, w. 168; **Laius-Tähkwere** p. 1031, w. 116; **Tähtwere** p. 547, w. 177; **Uderna** p. 204, w. 74; **Ulila** p. 282, w. 341; **Waimastwere** p. 683, w. 99; **Walguta** p. 414, w. 224; **Wastse-Kuuste** p. 675, w. 170; **Wana-Kuuste** p. 599, w. 362; **Wana-Otepää** p. 429, w. 62; **Wara** p. 720, w. 63; **Wesneri** p. 388, w. 75; **Worbuse** p. 128, w. 32; **Elwa alew** p. 679, w. 303; **Jõgewa alew** p. 429, w. 166; **Kallaste alew** p. 314, w. 341; **Mustwee alew** p. 1196, w. 233; **Otepää alew** p. 789, w. 361.

Tallinnas

on linna jaoskondades antud kokku poolt 64.536 *häält, wastu* 22.085 *häält.*

Teistes maakondades

koos nende maakondade piirides asuwate linnadega (Harju maakond Nõmme linnaga, ilma Tallinnata) on tulemused järgmised:

Harjumaa: p. 36.914, wastu 13.889.
Wirumaa: p. 54.187, w. 20.098.
Wiljandimaa: p. 27.353, w. 10.823.
Pärnumaa: p. 36.290, w. 13.592.
Läänemaa: p. 23.782, w. 11.209.
Järwamaa: p. 22.490, w. 6.946.
Wõru-Walga-Petseri walimisringkond: p. 63.026, w. 23.604.
Saaremaa: p. 16.775, w. 9.035.

Linnades,

millest Tallinna ja Tartu juba eespool, annawad hääletuse tulemused järgmise pildi:

Wiljandi: p. 4189, w. 2724.
Pärnu: p. 10.337, w. 2533.
Wõru: p. 1872, w. 1015.
Narwa: p. 9311, w. 4763.
Rakwere: p. 4612, w. 1057.
Haapsalu: p. 1796, w. 854.
Paide: p. 1283, w. 520.
Petseri: p. 1158, w. 1045.
Tapa: p. 1615, w. 702.
Baltiski: p. 316, w. 175.
Kuresaare: p. 1787, w. 737.
Nõmme: p. 7014, w. 1711.

Häälte wahekord kohtadel.

Hiiumaa hääletas terweni wastu.

Põhiseaduse muutmise eelnõu on wõetud wastu tugewa poolthäälte ülekaaluga. Wastawalt on ka rõhuwas enamuses kohtadel need jaoskonnad, kus poolt-hääli on antud ära rohkem. Mõnes jaoskonnas on wastu-häälte arw isegi wäga wäike. Näiteks Kokora wallas: poolt 476, wastu 48, Pilkuses: poolt 263, wastu 32. Samal ajal on aga neid kohti, kus wastu-hääled on rõhuwas enamuses. Näiteks Kärdla alewis: poolt 129, wastu 622.

Peale Kärdla hääletasid wastu ka kõik Hiiumaa wallad (Emmaste, Keina, Kõrgesaare, Suuremõisa). Kogu Hiiumaal oli antud poolt hääli 2268, wastu hääli 4012. Rootsi waldades (Rikholdi, Wormsi j. t.) olid poolt-hääled enamuses, kuigi kohapeal oodati wastupidist.

Tartumaa waldadest on wastu-hääletajaid ülekaalus: Ulilas — poolt 282, wastu 341, Kallastes — poolt 314, wastu 341.

Harjumaa waldadest olid wastu-hääletajad ülekaalus Pakris, kus hääli poolt antud 45 ja wastu 72. Ka mõne walla jaoskondades oli wastu-hääli enam (Peningi).

Wahejuhtumine Wõrus.

Esmaspäewa hilisõhtul wiibis Wõrus, ohwitseride kasiinos rohkesti inimesi: ohwitsere, kaitsewäelasi ja kohalikke juhtiwaid wabadussõjalaste tegelasi. Ohwitseride kasiinosse läks ka üks kaitseliitu kuuluw kodanik. Teda silmates astus juure kohalik wabadussõjalaste tegelane, haaras mehe rinnust kinni ja ajas kasiinost wälja, tähendades, et „sina olid wastuhääletaja ja ei kõlba meie seltsi". Wäljaheidetu läks jalamaid koju, wõttis kaitseliitlase püssi ja warustuse ning wiis need kohe kaitseliidu staapi tagasi, teatades ühtlasi kaitseliidu päälikule, et tema ei saa enam olla kaitseliitlane, kuna tema wastu on kaaskaitseliitlase poolt üles astutud lubamatul kombel. Kuuldawasti on juhtumit pealt näinud Wõru kaitseliidu ülem ise.

Wastukaja Soomes.

Helsingist saadud teadetel kommenteerib Soome koonduserakonna häälekandja „Uusi Suomi" Eesti rahwahääletuse tulemusi wabadussõjalastele heatahtlikus ja kiitwas toonis, ning pühendab küsimusele terwe juhtkirja pealkirja all „Uus tee". Selles öeldakse, et Eesti rahwa ajaloos olewat pööratud esmapäewal uus lehekülg, millega on kukutatud senine süsteem.

Soome rootslaste häälekandja „Hufvudstadsbladet" kirjutab selle wastu enam arwustusega. Juhtkirjas öeldakse muuseas: Selle wõidu otsustawaks põhjuseks on asjaolu, et Eesti rahwas soowib endale presidenti, kellele keegi ei saaks käske anda. On seletatud, et wabadussõjalaste põhiseadus annab riigiwanemale nii suure wõimu, et riigiwanem ise wõib otsustada, kas tema tahab walitseda parlamentlikult, presidentlikult wõi demokraatlikult. Missugused tagajärjed uus põhiseadus toob, seda näeme warsti. Wabadussõjalaste lootus, et põhiseaduse parandamisega parteide tülid kaowad wõi wõimatuks tehakse, lähewad waewalt täide.

Otsustawal õhtul.

Rahwahääletuse tulemusi oodati suure põnewusega.

Rahwahääletuse tulemusi oodati kõikjal suure põnewusega. Kõigepealt said omanurga hääletustagajärjed teada maa hääletajad, kes wiibisid jaoskondade läheduses, sest waldades wõidi hääletussedellite wähese arwu tõttu lugemine kiiresti läbi. Linnakodanik pidi kauem kannatama, sai aga selle eest kiiremalt üldpildi, kuidas on kujunenud hääletuse tagajärjed üle maa. Tallinnas ja Tartus ja ka mõnedes wähemates linnades teatasid sellest ajalehtede eriwäljaanded. Neid oodati suure põnewusega. Tartus walmistasid esimesed „eriteleqrammid" ostjatele küll pettumuse. Mõningad „firmad" lasid hinna eest müügile teateid, mis midagi ei sisaldanud. Alles „Postimehe" eriwäljaanded andsid hääletuse tulemustest täpsamatele andmetele rajatud pildi. Tallinnas andis samuti kaks eriwäljaannet „Päewaleht."

Tartus

kogusid esmaspäewa õhtupoolikul tänawad tungil tänawarahwast, kes ootas teateid hääletuse tagajärjedest. Huwi oli äärmiselt põnew. Juba tund, paar pärast hääletuse lõppu pandi esimesi teateid südalinna akendele ja neid koguneti murruna waatama. Alatasa täiendawaid andmeid uuriti õhinal. Eriwäljaannetega kisawalt läbi rahwahulga sibawail poistel oli kõwasti tööd, et uudishimulikke rahuldada.

Wastawalt sellele, kuidas keegi suhtus põhiseaduse muutmise küsimusse, awaldati ka oma meeleolu teadete saabumisel.

Oli üllatuse awaldamist ja rõõmuawaldusi, isegi awalikke kaelustusi õnnitlemisel ja muid tundeawaldusi. Arutati elawalt keerulisi riigiõiguslikke probleeme, kuidas sünnib põhiseaduse muutmise elluwiimine. Weel hilja õhtul liikus tänawail elawalt arutlewate inimeste salku. Elu oli aga ka mitmesugustes lokaalides, kus kaotajad olid wälja lunastamas kihlwedude pante. Kihlwedusid oli põnewa ootamise ajal sõlmitud rohkesti.

Tallinnas

wõis südalinna tänawail näha umbes sama. Muidugi oli siin, suuremas linnas ja poliitilise elu keskuses, rahwahulk weel suurem, nii et südalinna kitsastel tänawatel kippus tekkima ummistusi sõidukite liikumises. Eriti oli rahwast murruna kogunenud „Päewalehe" toimetuse ette, ootama lubatud eriwäljaannet hääletuse tulemuste kohta. Kui rahwa sekka ilmus esimesi telegramme, kostsid rahwa hulgas poolthääletajate rõõmuhüüded. Neid meeleawaldajaid liikus isamaalikkude laulude saatel südalinna poole ja läbi Wiru tänawa, üle Wene turu Narwa maanteel asuwa wabadussõjalaste staabi ette. A. Sirk pidas maja trepilt lühikese kõne, mispeale rahwas hakkas kiiresti laiali walguma.

Rahwakogumistel mingeid korrarikkumisi ega wahejuhtumisi ei olnud. Elawat liikumist oli linnas õhtul weel kaua, kuigi ilm oli sama jünge nagu Tartuski.

Bulgaarlastest kaebealused paluwad uute tunnistajate ülekuulamist.

Berliinist, 17. oktoobril. Saksa riigipäewa hoone põletamise protsessi teisipäewase istungi alul teatas kohtu eesistuja Hollandi peakonsuli Knobeli järsust surmast Leipzigis. Knobel jälgis riigipäewa protsessi käiku Hollandi walitsuse ülesandel. Peakonsul suri esmaspäewa õhtul ühes Berliini kinos halwatuse tagajärjel.

Eesistuja lisas juurde: „Kohus kahetseb sügawasti selle silmapaistwa ja erapooletu inimese surma."

Selle järele peaprokurör Werner käsitles bulgaarlasest kaebealuse kaitsja poolt möödunud nädala lõpul esitatud palwet, wõimaldada uute tõenduste esitamist. „Mul ei ole," ütles Werner, „midagi tõenduste ettetoomise wastu kaebealuse Dimitrowi kihluse kohta kellegi miss Krügeriga, kuigi prokuratuur sellele asjaolule ei anna erilist tähtsust. Teiselt poolt näib aga olewat ülearune magamiswaguni konduktori ülekuulamine selle kohta, et selgitada Dimitrowi käike tulekahju õhtul, sest keegi ei eita fakti, et Dimitrow öösel wastu 28. weebruari sõitis Münchenist Berliini.

Mis puutub wenelaste tunnistajate ülekuulamisesse, kes kaitsja sõnade järele wõiwat tõendada, et kaebealune Popow mitmesugustel aegadel elas Wenemaal, siis ei ole mul midagi selle wastu, kuid neid tunnistajaid ei saa kutsuda kohtusse, sest nad ei asu Saksa jurisdiktsiooni piirkonnas. Kui aga," lisas Werner juurde, „kaebealune wõi tema kaitsja suudawad weenda kõne all olewaid tunnistajaid, siis on prokuratuur täiesti nõus nende ülekuulamisega."

Uus koonduserakond Hispaanias.

Madriidist, 16. oktoobril. Ajalehtede teatel kawatseb Hispaania endine peaminister Azana asutada uut suurt koonduserakonda pahempoolsetest wabariiklastest. Uue partei tuumaks pidawat saama Azana enese grupp, n. n. wabariikline aktsioon ja radikaal-sotsialistid Domingo juhatusel.

Tööriistad
Ehitusmaterjal
Majatarbed

KAUBAMAJA V. HANSON
Tartus, Aleksandri tän. 1.

18. oktoobril kell 7.30 õhtul
kõneleb H. Sepp
Lille tän. 18, mitmesugusist
pimedaisse puutuvaist küsimusist.

CENTRAL

Kolmapäeval, 18. okt. alates ja edasi. — Jälle eeskava, mis väljaspool võistlust. Kahekordne sensatsioon ühes ees kavas.

1) Suurfilm, mis loodud kogu maailma armastajatele. Ta on nii tugev, nii kaasakiskuv, et tema vapustavast järelmõjust ei vabane nii pea.

«Huuled, mis valetasid»

Peaosades: meie aja suurim naisnäitleja TALLULAH BANKHEAD ja Robert Montgomery.

«Päevaleht» nr. 265 29. IX 33 kirjutab selle filmi esietenduse puhul Tallinnas muu seas järgmist: Kino Bi-Ba-Bo's» jookseb praeguse hooaja huvitavamaid filme «Huuled, mis valetasid». See on usutav, põnev oma elulähedusega, inimlik oma tõevõimalikkusega, kaasakiskuv noorte romaan, vaatajaid haarav. Langemine miljonärist töötuks. Kõrgema eliidi iluduse laskumine tänavani — armastuse pärast. Naise armastuse ennastsalgavus, ohverdumine, mehe pooleldi endaarmastuslik, pooleldi moraalne põnev kõhklemine ja selle lahendus. Ühe sõnaga: parimaid filme, mida võib soovitada. Erilist märkimist väärib peaosaline, iludus Tallulah Bankhead, kelle elutee ongi peaaegu sama keeruline, kui mängib ta seda filmis. Tõesti mängult vääriline M. Dietrichile ning «jumaliku Gretale» ehk veel rohkemgi. Film ise on Ameerika oma, mõnus vaheldus pärast saksa «kitschi».

Kui teie näete Tallulah Bankheadi selles filmis, siis teate, et see on üks ülisuur tänt! Müstiline, täis tuld ja kirge on selle iluduse hing.

Tallulah Bankhead kannab selles filmis haruldaselt kallihinnalisi viimase moe tualette.

2) Suurim sensatsioon kino «Centrali» külastajaile. Kuulsa vene kirjaniku, «Nõukogude Gogoli»

Mihail Soštšenko jutustuse filmistus vene keeles.

Vahetpidamata naer hinge põhjast.

Mehaaniline äraandja

Peaosades Moskva Kunstiteatri näitlejad F. Kurihin ja N. Strukova. Vene suurnäitlejate mäng ja Soštšenko huumor jäävad Teile meele eluajaks.

Tallulah
BANKHEAD

Algus kell 5, pühapäeval kell 2.

Eesti uue ajajärgu ees.

Uue ajajärgu ees mitte selles mõttes, et üle öö midagi muutuda wõiks ,waid et on määratud teistsugune juund, kui see, mis oli seni. Tulewasele arenemiskäigule hinnangu andmine jäägu praegu kõrwale. See jääb tulewiku asjaks. Kuid niipalju peaks wist kõigile selge olema ,et eelseiswad muudatused riigi elus siiski kaugemaleulatawad wõiwad olla, kui seda ehk pealiskaudsel waatlemisel arwata wõib.

Igatahes on aga tõsiselt allakriipsutataw, et rahwahääletusel olnud põhiseaduse muutmise-eelnõu sai t õ e l i s e rahwa enamuse. Kuigi eelnõu pooldajad lubasid oma ettepanekule saawutada kuni 75-protsendilise enamuse, siiski peab rõhutama, et ka 56,5 protsenti hääleõiguslikkudest kodanikkudest on küllalt tähelepanuwäärne saawutis.

On küsimus, kas kwoorumi t õ s t m a t a jätmise puhul wabadussõjalaste eelnõu nii suurt „poolt“-häälte arwu oleks saanud, sest kwoorumi tõstmise läbi märtriteks tehtuna wõis nende pooldajate arw ainult t õ u s t a. Kuid läbiminek endise kwoorumi juures oleks ka kindlustatud olnud, nagu tõendawad arwud. Et eelnõu läbi läks ka kõrgendatud kwoorumi juures, siis seda kindlamini ja selgemini on teada saadud rahwa enamuse arwamine.

Et hääletajad nii suures enamuses eelnõu poolt olid, selle p õ h j u s e d wõiksid juba ka küllaldaselt teada olla. Ihaldatakse muutust. Riigikohtu esimees on „Kiirpostis“ seda hinnanud kui kohtumõistmist erakondade ja parlamendi üle. Ei saa ütsinda majanduslikkude raskuste arwele kirjutada „poolt“-häälte suurt arwu. Põhjus. näiwad olewat sügawamad. Kuigi majanduslikus olukorras wiimastel aegadel põhjalik paranemine on sündinud, näeme siiski, et uue suuna taotlejate poolehoid on tõusnud.

Hääletusel olnud eelnõu wastu hääletajate arw on küll wäike, kuid siiski mõne tuhande hääle wõrra k a h a n e n u d, wõrreldes wiimase rahwahääletusega. Osawõtuprotsendi tõusu arwel juure tulnud hääled on kõik läinud eelnõu poolt. Et muutmiseelnõu saawutas nõutawa häältearwu ka tõstetud kwoorumi juures, see on tõenduseks, et eelnõus ette nähtud kaugeleulatawad muudatused on rahwa e n a m u s e juures läbi löönud. Seda suurema tähelepanuga ja arwessewõtmisega peab sellesse suhtuma. Riigiwanem on juba „Kiirposti“ ringküsimuse puhul deklareerinud, et demokraatlikult mõteldes tuleb arwestada rahwa enamuse otsusega ja see peab lojaalselt täide wiidama.

Sedasama on rõhutanud ka kõik teised juhtiwad politikategelased ja kõrwalgiseisjad.

Hääletusest osawõtu haruldaselt kõrge protsent on tõenduseks, et rahwas põhjapanewais küsimusis wägagi elawalt kaasa mõtleb ja otsusetegemisel loid ei ole. Iseloomustaw on, et mõnel pool hääletusest osawõtnute protsent tõuseb sellele kõrgusele, kus oli esimesel s u n d u s l i k u l põhiseaduse rahwahääletusel!

Mis sünnib edasi?

Riigikogu asub muutmise-eelnõu wastuwõtmisega tema peale pandud ülesannete teostamisele. See on asja n. ö. w o r m i l i n e külg. Sisuliselt ei jäta rahwahääletuse tagajärg siseriiklikus silmapilgus oma mõju awaldamata. Kuidas muudatusele reageerib riigikogu ja missuguseid meeleolusid see politilistes ringkondades tekitanud, see selgub ehk kõige lähemail päewil. Arwalikult on juba üles seatud nõudmine, et wab. walitsus peaks ümber kujundatama (rkl. Teemant) ja uusi isikuid w ä l j a s t p o o l t walitsusse kutsutama. Kui see riigikogu enamuse tahtmine peaks olema, siis pole kahtlust, et see ka sündida wõib. Hoopis iseküsimus on aga, milleks küll p r a e g u s e l riigikogul weel tarwis peaks olema wiimast [illegible] lawastada. Wõi arwatakse, et praegu ü k s k õ i k on, missugune olukord Toompeal walitseb?

Praegusel walitsusel ja riigikogul pole enam muud kui täita rida tema peale pandud otsekoheseid ülesandeid, mille eest wastutus küllaltki suur. Ü l e m i n e k u ajajärgul riigi õigeis roobastes juhtimine nõuab kõigepealt sisepolitilist r a h u. Lahkuwal riigikogul on hea wõimalus tunduwalt parandada endast jääwaid mälestusi nende kolme kuu jooksul, mis temal tegutsemiseks jäänud.

Hääletuseelses kihutustöös on mitmesuguseidki tundeid üles piitsutatud. Sellepärast pole ka imestada seda üldiselt tekkinud oletust, nagu wõiks nüüd üleöiseid muudatusi sündida. Kuid üle öö ei sünni midagi ega t o h i g i sündida. Kõik peab minema loomulikku arengurada.

Kui praegu Euroopas mõõgatärinat kuuldub ja rahwuswahelised wahekorrad iga päewaga komplitseeritumaks kujunewad, siis pole see ka meile kaugeltki ükskõik. Kõigepealt kirjutab see meile ette siseriiklikku rahu ja kõige kindlamat rahwuslikku üksmeelt. Tahame loota, et siserahu ja üksmeelgi kõige kindlamal kujul wõidule pääsewad.

M.

Kartulikoorma all surma.

Rakwere linnahaigl. heitis hinge Wohnja walla Kõnnu küla Käritsa küla talupidaja Peeter Waldman, 66 a. wana, kes oli jäänud hobuse lõhkuma hakkamisel kartulikoorma alla, kusjuures murdusid mehel kaclalülid. W. oli abielus ja täiskaswanud laste isa.

Taheti maja süüdata.

Woka walla Waiwina külas elutsew Olga M. teatas ametiwõimudele, et tundmatud isikud tahtnud öösel süüdata tema elumaja põlema, milleks asetatud maja wälisseina äärde petrooleumiga ülekallatud ämbrik ja süüdatud see põlema. Selle järele wisatud tühi pudel läbi akna tuppa, mille peale ta üles ärgatud ja suure waewaga tule kustutanud.

Wanakese enesetapmine.

Paaswere wallas Muuga Metsakülas elutsew 51-aastane Jaan Erik lõpetas oma elu. lastes kaitseliidu wintpüssist kaks kuuli rindu. Teine kuulidest, mis läbistas kopsu tõi surma. J. E. oli wana sõjainwaliid ja põdes kauemat aega närwihaigust ja kopsutiisikust. Nähtawasti ongi tapmine toimunud haigusehoos.

Löhepüük täies hoos.

Kilu ja silku saab wähewõitu.

Praegu on löhepüük täies hoos. Püük sünnib jõgedest kui ka merest. Jõgedest wõidakse püüda ainult õngedega ja sellepärast harrastawad seda sporti peaasjalikult asjaarmastajad, kellel pole tähtis, kas see toiming end majanduslikult tasub wõi mitte. Päris kalamehed püüawad aga merest, kust wõib püüda ka teiste piiigiriistadega. Kuid ka õngedega püüdes on saak tänawu wõrdlemisi suur. Nii näiteks tõmbasid möödunud pühapäewal õngesportlased Joal wälja 85 löhet, millest igaüks kaalus 25 kuni 40 naela. Küna rohkesti saab löhet ka merest, kus teda piiritakse peamiselt Pärnu lahes, ja Wiru rannikul. Hea saagi tõttu on löhet Tallinna turul rohkesti. Kalakaupmehed ütlewad, et nad pole hulgal ajal nii palju löhet turul näinud. Rohke pakkumise tõttu on ka hind wõrdlemisi madal. Kaluritele maksawad ülesostjad löhe kilost kuuekümnest sendist kuni üks kroon. Löhepüük lõpeb aga 25. oktoobril. Peale selle ei tohi löhet enam püüda. Püügikeeld kestab kuni 15. detsembrini. Kes peale 25. oktoobrit weel löhet müüa soowiwad, need peawad enne seda tähtpäewa laskma põllutööministeeriumis ära plommida, et püük on sündinud enne 25. oktoobrit.

Löhet läheb praegu wälja wõrdlemisi wähe, kuna praegu püütud löhe kuulub n. n. walge löhe liiki, mida wälismaal ei nõuta.

Angerja püük on praegu juba pea täiesti lõpukorral.

Kilupüük, mis waremalt aastatel sel ajal oli täies hoos, sest peamiselt just oktoobris püüti paremad kilud, on tänawu õige soigus. Kalamehed kurdawad, et kala saab õige wähe. Kilu on läinud rannast kaugele, kuhu talle meie piiigiriistadega ligi ei pääse. Wähese saagi tõttu on kilu hinnad ka wõrdlemisi kõrged, maksetakse tooreskilu kilogrammist 25—27 senti.

Wäheldane on ka silgupüük. Arwatakse, et idapoolsed tuuled on peletanud kilud ja silgud meie rannast.

Rakweres ja Wiljandis müüdi kinniswarad.

Esmaspäeval müüs kohtupristaw Rakwere-Paide rahukogu saalis kinniswarasid. 15 kinniswarast müüdi ära 3.

Karl Uude 140 kr. 50 s. nõudmise tasumiseks müüdi ära Wihula wallas ja asunduses asuw Wassili Ignatjewi 8,16 ha suurune kohake, mis oksjonile oli hinnatud 300 kr. 1235 krooni eest ostis koha Anton Ukteweriit. Teistkordsel oksjonil müüdi ära Oskar Plõkii mõisamaakoht „Raja nr, A 67“, mis asub Rägawere wallas ja 14 ha suur. Koht oli oksjonile hinnatud 900 krooni ja 953 krooni eest ostis selle Wilhelmine Kamerand. Karl Lill ostis ära 4000 kr. eest Saksi wallas asuwa Oskar Priedenthali talukoha „Mihkli-Jakop“. Koht oli oksjonile hinnatud 4000 krooni, kuid teistkordse oksjoni tõttu algas pakkumine alla hindamise.

Teiste talude müük pandi seisma moratooriumi seaduse alusel wõla tasumise tõttu.

Oksjonid Wiljandis.

16. sp. oli Wiljandi-Pärnu rahukogus Wiljandi 2. jk. kohtupristawi poolt müügile määratud talude oksjon. 9 kinniswarast müüdi 2 talu ja 1 krunt Wiljandi linnas. Wiimane kuulus Leokerto perekonnale, asukoht Kirikumõisa tän. 12, hinn. 2570 kr. Kaest pakkujast omandas kinniswara Sakalamaa ühisbank 2575 kr. eest. Taludest müüdi Hans ja Mihkel Lepa pärandustombu Pajusi wallas asuw wäikekoht „Eriko nr. 88-A“. suurus 94 tkm. 2 k., alghind 3000 kr., Johannes Pällile 5500 kr. eest ja August Sepa Karksi mõisale alluw wäikekoht „Lepalaane nr. A-253“, suurus 20,83 ha, alghind 598,37 kr., Hans Kangurile 1500 kr. eest.

Pakkujate puudusel jäid müümata 2 talukohta, wõlgade tasumise tõttu samuti 2, nõudjate palwel 1 ja moratooriumi palwele käiguandmise tõttu 1 talukoht

Wäljakutsekinnas suurriikidele.

Saksa wälisministri ennenägemata terawad sõnad endiste liitriikide aadressil.

Berliinist, 17. oktoobril. — Saksa wälisminister parun von Neurath esines esmaspäewa õhtul wälismaa ajakirjanikude ees tähtsa kõnega, milles määras kindlaks Saksamaa politika põhimõtted praegusel silmapilgul.

„Ma ei wõi,“ ütles Neurath, „walida oma kõnele paremat sissejuhatust, kui riigikantsleri järgmised sõnad tema wiimasest raadiokõnest: „Inimsugu ei wõi elada alaliselt sõjaseisukorras ega wõi ka üksi rahu igaweseks jäädwustada konflikti. Peab tulema aeg, mil wõitja ja wõidetu leiawad tee ühisele kohtamisplatsile, wastastikuse arusaamise ja usalduse kaudu.“

Sellepärast tuleb selgesti iseloomustada oluline küsimus, mille ümber keerleb kogu tänapäewa politiline elu ja millele tuleb anda ühemõtteline wastus.

Möödunud laupäewa sündmused Genfis näitasid selgesti, et

ühes, Saksa rahwa elule tähtsusega küsimuses, s. o. — Saksamaa rahwusliku julgeoleku küsimuses on üheõigusluse põhimõte murtud.

Sellega on suurriigid ise häwitanud aluse, millel on ettekujutataw aus ja wiljarikas koostöö rahwaste wahel. Sellega on suurriigid wõtnud Saksamaalt wõimaluse wõtta edaspidi Genfi instituutsiooni raamides osa läbirääkimistest jookswate rahwuswaheliste probleemide üle. Tehes mittekahemõtteliselt wundametaalset wahet Saksamaa ja teiste riikide wahel, on suurriigid rikkunud Rahwasteliidu alusmõtet ja seega ise tunnistanud, et nad ei anna mingit tähtsust tõsisele ja ausale koostööle Saksamaaga.

Saksa rahwas alandaks ennast ja ei talitaks ausalt, kui ta waatamata sarnasele asjade seisukorrale, jätkaks osawõttu koostööks.

Rahwasteliidu nõukogu esimeses ametlikus üleskutses Saksa walitsusele 1924. a. detsembrist leiduwad järgmised sõnad, mis ei waja mingisuguseid kommentaare:

„See Saksamaa astumine Rahwasteliitu leiab aset ühesuguste õiguste alusel. Rahwasteliidu nõukogu on saanud weendumuse, et kümme walitsust, kellele see küsimus on ette kantud, see tähendab, 10 nõukogust esitatud suurriiki kidawad ilma reservatsioonideta heaks selle tingimuse.“

Üldiselt tuntud MacDonaldi kawa wõeti wäewähenduse konwerentsi poolt ühel hääl el wastu konwentsiooni alusena. Kawa teine lugemine pidi algama 9. oktoobril. Kui aga wiimaks jõudis kätte läbirääkimiste otsustaw moment, selgus, et autorid ise ei tunnusta enam Briti kawa. Suurriigid tahtsid teha kaugeleulatawaid muudatusi Saksamaa kahjuks.

Wälismaade awalik arwamine on nähtawasti üllatatud Saksamaa wastuse puhul. Seda ei tule imestada, kui arwesse wõtta asjaolu, et wiimaste aegade läbirääkimised suurelt osalt kandsid konfidentsiaalset iseloomu. Riigimehed ja diplomaadid aga, kes läbirääkimistest osa wõtsid, ei ole meie aktsioonist põrmugi üllatatud.

Kogu Genfi wiimaste läbirääkimiste jooksul oleme meie korduwalt tähendanud täie selgusega, milline paratamatult peab olema meie aktsioon. juhusel, kui meile mitte ei anta üheõigusluse seisukorda.

Kas wõib üksi neist läbirääkimistest osa wõtnud walitsus tõsiselt uskuda, et Saksamaa wõib loobuda sellest, mis meile esialgu pakuti? Milliste kaalutlustega põhjendatakse seda ettepanekute muutmist?

Ainult Euroopa rahu n. n. hädaohtu sattumisega uue Saksamaa poolt! Millisele uue Saksa walitsuse sammule wõidakse osutada ja sellest järeldada teatawa õigustusega Saksamaa tahet ähwardada rahu?

Kes julgeb kahelda korduwates rahukuulutustes, mida meie kantsler Adolf Hitler on teinud täie tõsidusega ja sügawa wastutustundega? Tema seletused peawad weenma igaühe, kes peab tähtsaks tõe otsimist ja ma ei taha siia ühtegi sõna juure lisada.

Wõib-olla tahate minult küsida: „Mis saab edasi?“

Wastuse sellele küsimusele peawad andma teised suurriigid, mitte Saksamaa.

Nüüd on nende kord astuda järgmist sammu, las' Genfi konwerents nüüd näitab, mis ta wõib saawutada! Meie lahkumine ei tarwitse põrmugi olla takistuseks konwerentsi tööle, sest meie oleme juba desarmeeritud ja keegi ei wõi ometi eitada määratut wahet meie relwastuste ja teiste suurriikide relwastuste wahel.

Tõsi küll, nüüd ei ole teistel enam wõimalust koondada oma jõupingutusi Saksamaa desarmeerimisel. Peab lootma, et teiste riikide ülesanne, saawut. kokkulepet omawahelise wäewähenduse üle, on nüüd kergem. See tähendab, et nende käes on ka Rahwasteliidu tulewane saatus, kelle fiasko üldise wäewähenduse teostamisel ja Saksamaale üheõigusluse andmisel on rööwinud liidult igasuguse wäärtuse Saksamaa silmis. Rahwasteliit ei ole täitnud tõelist peamist ülesannet, s. o. oma põhikirja paragrahw 8. teostamist. Seega on raskesti relwastatud riigid rikkunud ühte oma kõige elementaarsemat kohustust liidu liikmena.

Saksamaa muidugi on igal ajal walmis kaaluma tõsiseid wäewähenduse ettepanekuid ja on ka edaspidi walmis üheõigusluse alusel saawutama kokkulepet relwastuste tulewase reŠhiimi suhtes.

•

Toome Saksa wälispolitika selgitused pikemas kokkuwõttes, arwesse wõttes nende suurt põhimõttelist tähtsust. On selge, et Saksamaa ja endiste liitlaste wahel on tekkinud kuristik. Kuidas sellest üle saadakse, seda näitab tulewik.

Parun von Neurathi kõne toon ületab kõik, mida ollakse harjutud kuulma wastutawa isiku suust sarnastel kordadel. Isegi enne maailmasõda ei ole Saksa diplomaatia tarwitanud teiste suurriikide wastu nii julget ja üleolewat tooni.

Kindel loosimine! 1.000.000 senti maksame siis iga E. Lastesõprade Ühingu loteriipileti eest, kui **22. oktoobril** 1933. a. loosimist ei peeta. — **Saatke kupongid ära.** Loterii peavõit **1.500.000 senti.**

Doktor X. 30

Arno Alexanderi romaan.

Äkitselt karjatas Rita.

„Teie ju olete haawatud, härra Minz!“

Alles nüüd märkas Minz, et ta pahem käsi oli werest punane.

„Noh, asi pole nii paha,“ arwas ta lõbusatujuliselt.

Pikkamisi sai ta jällegi tagasi oma rõõmsa meeleolu ja hakkas neiule oma sünnipärase huumoriga näitama oma häid külgi. Kui nüüd Rita muretses hoolikalt tema wäikese haawa eest ja sidus selle osawasti oma taskurätiga kinni, näis Minz oma saatuse ning äpardunud ekspeditsiooniga üsna leppinud.

„Selge ometi, Rita,“ (ta julges loobuda wõõraks tegewast ‚preilist‘, ja neiu nähtawasti polnud sellest puudutatud põrmugi ebamugawasti), kas jääme öösels walwama oma õndsalt lahkunud auto juure, wõi peate paremaks, et otsime endile midagi öömaja sarnast?“

Rita naeris, kuigi ta põski mööda woolasid pisarad.

„Härra Minz, teie olete kuldne inimene! Mõtlesin, et sõirmate mu kõigepealt korralikult läbi . . .“

„Aga,“ segas Minz naerdes wahele, „see ei muudaks ju põrmugi sündinud tõsiasja! Jah, kui auto saaks selle läbi uuesti terweks, siis sõitmaksin kindlasti nii kaua, kuni see ime meie silme sünniks! Kuid nii . . . Ja lõpuks — see oli küll minu ainus wõimalus doktorit kinni püüda, aga ma saan ta ka niigi kätte, kuid hiljem. Kuulge, tean siin läheduses üht wäikest wõõrastemaja. Kas olete nõus!“

Rita wõttis tema käsiwarre.

„Muidugi, nõus! Juhatage teie ainult! Olen ju nii rõõmus, et te pole mulle kuri!“

Nüüd mindi otse üle põldude ja niitude.

„Hea, et ma seda neetud — oh, wabandage — hurmawat maastikku juba tunnen!“ urises ta. „Muidu wõiksime wiibida siin lahtise taewa all! Oh, ennäe, seal ongi meie wäike wõõrastemaja!“

Rita tõstis rõõmsalt pead.

„Oh, olen mina aga rõõmus! See hirmus tee wäsitas mind rohkem kui arwasin.“

Minz põristas waheajal luukidele. Kestis laua, kuni unine peremees ilmus, kuid lõpuks istusid noored mugawas talutoakeses lihtsalt kaetud laua juures ja lasid endale toitu maitseda paremini kui waremini konsuli toredas majas.

„Ja teie ei ole mulle tõepoolest pahane?“ tähendas Rita waprasti närides ja heites noormehele kelmika kõrwalpilgu.

„Ei!“ wastas Minz. „Headele inimestele ei ole ma tagantjärele pahane. Ja teile weel põrmugi mitte!“

„Miks siis just ‚minule põrmugi mitte‘?“ küsis neiu nagu mööda minnes.

Minz waatas nõutult ümber.

„Sellepärast . . . kas ütlesin ‚Teile weel põrmugi mitte?‘ Kas ütlesin tõepoolest seda?“

„Jah,“ wastas neiu wäga kindlalt. „Täpsalt nii te ütlesite.“

Minz ohkas.

„No jah . . . kas sööte meelsasti kartuliputru?“

„Kartuliputru?“ küsis Rita jahmunult.

„Mõtlesin ainult . . . sest te ju teete oma kartuleist putru!“

Alles nüüd märkas neiu, et ta taldrikul kartuleid tükeldades oli läinud liialt kaugele. Naerdes lükkas ta taldriku kõrwale. Ta toetas mõlemad käsiwarred lauale ja waatas Minzile oma tumedate silmadega wäljakutsuwalt otsa.

„Teie wõlgnete wastuse minu küsimusele.“

„Wastan teie küsimusele siis, kui olen tabanud doktor X.“

„Ja miks alles siis?“

„Seda seletan teile samuti alles sellel õndsal tunnil.“

„Kas seletate mulle ka midagi muud weel?“

„Wõib-olla.“

Wiitwukese waikisid mõlemad. Siis küsis Rita korraga wahetult:

„Kas olete juba kunagi awaldanud armastust?“

Rita punastas üleni ja uuris hoolega määrdunud laudlina mustrit.

Minz naeris.

„Olin kord wäga armunud. Seda pidin muidugi oma jumaldatule ütlema. Endastmõistagi tegin talle armuawalduse! Miks küsisite?“

Rita tegi, nagu ei kuuleks ta üldse küsimust.

„Nii! Siis muidugi olete armunud ka nüüd?“

„Endastmõistagi!“ noogutas Minz jurmtõsiselt.

„Arwan, sellesse . . . sellesse isikusse?*

„Miks siis ärritute sellepärast?“ küsis Minz naljatades.

Neiu naeris närwlikult.

„Mina — ärritun? Ei mõtlegi seda teha! Miks peaksin ka ärrituma?“

„Kas pole tõsi? Seda mõtlesin minagi,“ möönis Minz.

„Näete,“ jatkas ta wähe aja pärast, nähes, et neiu ei tee mingeid katseid. kõnelust jätkata, „too wäike, kellele tegin tookord armuawalduse, oli tõepoolest wõluw . . .“

„Lähme nüüd magama“ katkestas neiu teda erutatult.

„Kas te ei taha kuulda minu süütut armastuslooksest?“

„Ei!“ Ta trampis wihaselt jalga wastu maad. „Hoidke see rahulikult endale! Magage hästi ja nähke und sellest isikust. Teie . . . Casanowa!“

Nende sõnadega wiskas ta ägedasti ukse linni.

Minz naeris hääletult enda ette. Siis heitis ta pilgu kellale ja wiipas peremehe.

•

Kui Rita ilmus järgmisel hommikul tusatujuliselt kohwilauda, kuulis ta, et Minz oli sõitnud juba ööst minema. Ühel taldrikul lebas neiu jaoks kiri. Wihaselt rebis Rita ümbriku lahti ja hakkas lugema:

„Minu armas, wäike Rita!

Kahjuks pean minema kohe ära! Doktor X wõiks muidu teha rumalusi. Panin teid peremehele, keda muide wäga hästi tunnen, eriti südamele. Tema wastutab teie julgeoleku eest. Ta saadab teid jaama. Mul on kahju, et ma ei saa teha seda ise, kuid pärast eilset wahejuhtumist te küll ka poleks waimustatud minu saatest.

Muide, too ‚isik‘, kellele 20 aasta eest awaldasin armastust, oli tookord 8-aastane. Ja mina seitsme! Meie aga mõistsime teineteist hästi. Tema tõi mulle oma juustu, mida ta ise ei tahtnud ja mina sõõn hirmus meelsasti.

Hästi südamlikke terwitusi

teie Kurt M.“

Imelikul kombel oli Rita, sõites pool tundi hiljem Bukaresti poole, jällegi kõige paremas meeleolus.

Harrisson istus kodu oma kirjutuslaua juures ja töötas. Tema ees seisis mitu tühja weinipudelit, üks klaas oli katki põrandal. Mees jõi juba mõnda nädalat. Küll mitte palju, kuid ikkagi küllaldaselt seks, et olla alati pooleldi nokastamud.

Täna wein näis talle maitswat eriti hästi, kuid oodatu jäi seekord tulemata, ja ka töö ei tahtnud õieti edasi nihkuda. Harrisson ei saanud lahti mõtteist, mis piinasid teda juba kauemat aega. Jälle mõlkusid ta meeles Helga sõnad:

„Kõike, Johnny, wõiksin mõista ja andestada ainult mitte walet.“

Harrisson langetas aralt pea. Kas polnud kogu tema elu üksainus suur ja jätkuw wale? Kui Helga seda teaks, kui põlglikult waatleksid siis teda need armsad silmad. Kuid tema ise ju tahtis wabaneda sellest walelikust elust. Tahtis minna siit ära, ta oli jõudnud jällegi kriitilisse punkti. Kuidas pidi ta lahti saama X organisatsioonist? See oli nõdrameelsus, oli kindel surm. Weel ühelgi lahkunul polnud seni õnnestunud pääseda oma saatusest.

Age koputus uksele katkestas ta mõttekäigu.

„Sisse,“ hüüdis ta pahaselt.

Üks wäike, raswane inimene puges läbi ukse sisse. Ta tegi wäga kohmaka liigutuse ja jäi kawalasti muiates ukse juurde seisma.

Harrisson waatas hajameelselt ümber.

„Kuidas pagana pärast tuleb see siia?“ mõtles ta imestades.

„Teie soowite?“ küsis ta järsult.

Uustulnuk jooksis tippiwate sammudega ühe tugitooli poole ja istus ähkides sellele.

„Tere õhtust, nr. 13,“ ütles ta siis tasa.

Kohkunult hüppas Harrisson püsti.

„Nr. 13,“ kogeles ta segaselt.

„Jah, nr. 13,“ tähendas see ja ta silmakesed rändasid rahutult toas ringi. „Teie muidugi ei tunne mind ära?“

Harrisson kõhmatas. Tema numbrit teadis ainult kaks inimest. Üks oli direktor Barth ja teine . . .

„Doktor X,“ ägises ta.

(Järgneb.)

Põhiseaduse muutmisega maksmapandawad uuendused.

Põhiseaduse muutmine hakkab maksma saja päewa pärast peale rahwahääletuse tagajärgede awaldamist. Riigikogu asub walimisseaduse ümbertöötamisele. 50 riigikogu liiget. Riigijuhiks riigiwanem-president. Walitsuse korraldajaks peaminister. Maawalitsused kaotamisele.

Uued riigikogu ja riigiwanema walimised maikuus?

Rahwahääletusel wastuwõetud põhiseaduse muudatused toowad tuntawaid muudatusi meie riigiellu. Nii hakkab meie riigielu juhtima president, keda nimetatakse riigiwanemaks. Riigiwanem teostab riigi kõrgemat walitsuswõimu. Ta walitakse rahwa poolt üldise, otsese ja salajase hääletamise kaudu wiieks aastaks. Riigiwanema juures töötab wabariigi walitsus eesotsas peaministriga.

Wastuwõetud muudatustega wäheneb riigikogu liikmete arw sajalt wiiekümnele. Riigikogu liikmete walimist toimetatakse nii, et proportsionaalsus jääb, kuid walijatele tuleb wõimalus anda walida üksikuid isikuid. Riigikogu wolituste aeg on neli aastat (praegu 3 aastat).

Riigikogu istungjärgud ei wõi kesta üle kuue kuu. Tasu saawad nad ainult istungjärgu aja eest.

Walitsuswõimu teostawad koha peal linna, alewi ja wallaomawalitsused. Sellest tuleb järeldada, et uue põhiseaduse maksmahakkamisega kaowad maaomawalitsused.

Eelnimetatud omawalitsuste walimisel maksab samuti isikuwalimise printsiip.

Need on olulised osad, mis sünnitawad wormiliku lahkumineku praeguse ja uue põhiseaduse wahel.

Mis edasi?

Esijoones kogutakse kokku üle riigi hääletustagajärjed. Nende kogumiseks ja wäljakuulutamiseks kulub wast paar nädalat. Põhiseaduse muudatused hakkawad aga maksma alles saja päewa pärast nende wäljakuulutamisest arwates. Seega hakkab põhiseaduse muudatus kõige warem maksma weebruari kuu alul.

Praeguse riigikogu ülesanded.

Praegune riigikogu jatkab tööd uue walimiseni. Riigikogu on kohustatud nüüd asuma uue riigikogu ja riigiwanema walimisseaduse wäljatöötamisele. Need seadused peab riigikogu maksma panema üheksakümne üheksa päewa jooksul arwates põhiseaduse muudatuse wäljakuulutamisest.

Uued riigikogu ja riigiwanema walimised wiiakse läbi hiljemalt saja päewa jooksul, arwates põhjead. muutmise maksmahakkamise päewast arwates.

Sellega wõiksid riigikogu ja riigiwanema walimised aset leida hiljemalt aprilli lõpul ehk mai alul tulewal aastal.

Ametisolew riigiwanem loetakse põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisest, s. o. umb. weebruarist kuni maikuuni, kuni uue riigiwanema walimiseni peaministriks.

Oleme müügile lasknud uue sordi

paberossikesti

kuulsa **Kaljan** vatiga.

Kaljan vati omadused on kirjeldatud kesta karpides olevatel sedelitel. Proovige kord **Kaljan** vatiga kesti ja teie veendute paberossi pehmes ja mõnusas maitses.

Kestatehas A-S. „ASTORIA“

Wilhelm 2. saab tagasi krooni?

Endise kroonprintsi saladuslik külaskäik Neudecki.

Hindenburg tüdinenud?

Londonist, 17. okt. — „Reuter“ teatab Berliinist, et ühenduses eelseiswate 12. nowembri uute riigipäewa walimistega ei ole teatud tõenäolikkuseta arwamised, et walimised wõiwad tähendada nüüdse riigipresidendi ameti kaotamist. Kui Hitleri politika rahwa poolt rõhuwa enamusega heakskiitmist leiab, ei ole wõimatu, et riigipresident Hindenburg tagasi tõmbub oma mõisa Neudecki, tehes sega Hitleri ainsaks Saksamaa walitsejaks.

See jutuaine ei ole mitte wäga uus. Alles neil päewil teatasime, et

Hindenburg waatawat teatud kartusega Hitleri sõjariistade täristamisele

ja kättemaksu propagandale. Kui Hitleri reshiim oma meeletut kihutust jatkab, siis tahtwat Hindenburg presidendi toolilt ise ära astuda. Eks oleks ju siis Hitlerile tee waba.

Kuid liiguwad weel pöörasemadki kuuldused. Nimelt kinnitatakse mõnelt poolt, et president

Hindenburg tahtwat tagasi astuda endise keisri Wilhelmi kasuks.

Sel puhul kommenteeritakse ka elawalt endise kroonprintsi külaskäiku Neudecki mõisa, president Hindenburgi juurde. See külaskäik leidis aset Hindenburgi sünnipäewa puhul, kusjuures endine kroonprints oli üle andnud riigipresidendile õnnesoowe ka Doorni lossi peremehelt, nagu teati kinnitada. Wõisid ka muudki kõned aset leida presidendi ja Doorni üksiklase wahemehe wahel.

Küll ei paista rahwussotsialistidel monarhia wastu erilist sümpaatiat olewat. Paremaks arwatakse ikkagi oma „führerit“. Aga meeleolud wõiwad olla ka muutlikud. Rahwussotsialistide juhtide seas olewat korduwalt arutusaineks olnud küsimused ühenduses presidendi ameti kaotamisega pärast Hindenburgi tagasiastumist ja riigiwalitseja ameti loomine. Lähemad mõttewahetuste sisust ei ole senini teada.

Nagu eelolewast teatest selgub, kipuwad wiimasel ajal Lääne-Euroopas kõned monarhide ümber päris elawaks minema. Alles hiljuti oli Austria legitimistide juurkohtamine Roomas ekskeisrinna Zitaga, kus otsustati

Habsburgide Otto

wormiliselt nimetada „Austria keisriks“. Legitimistide jutuajamisel ajakirjanduse esindajatele kinnitati aga ka, et Austrias olewat monarhia jalulesseadmise küsimusele õige tublisti pinda juurde kaswanud. Wõrreldes Ungariga igatahes olewat Austria oma naabrist palju ees. Nõnda arwati konstateerida wõiwat, et Austria saab keisri palju ennem kui Ungari oma kuninga.

Jatkuks Austria keiserriiklaste jutuajamistele on siis nüüd ka „nazid“ omaga wälja tulnud ja seawad ka „Wana Wilhelmit“ pukki.

Riigikogu astus kokku.

Kas walitsuse kriis oleks põhjendatud.

Tallinnast, 17. okt. Täna algab riigikogu koosolek, mis oli kindlaks määratud juba enne rahwahääletust. Koosoleku päewakorras on tähtsamat. küsimusteks moratooriumi-seaduse täiendamise seadus, läbirääkimised riigiwanema seletuse puhul riigi politilisest ja majanduslikust seisukorast ning walitsuse esitised kaitseseisukorra kohta.

On arwata, et riigikogu koosolekul leiab kuidagi

kajastust ka uue põhiseaduse wastuwõtmine rahwa poolt.

Ühenduses sellega tuli liikwele politilistes ringkondades mitmesuguseid arwamisi. Rühmad enne riigikogu koosolekut asusid wõtma seisukohti tekkinud olukorra suhtes. Rahwusliku keskerakonna rühm ja keskkomitee algasid oma koosolekuga kell 3, põllupidajate ja asunikkude ühise rühma koosolek algas kell ½3. Samal ajal pidasid nõu ka teised riigikogu rühmad.

Kuna mõnelt poolt awaldati kohe rahwahääletuse tulemuste selgumisel arwamist, et praegune walitsus peaks lahkuma, siis loomulikult kaaluti rühmas kõik läbi juba enne riigikogu koosolekut ja esinetakse siis riigikogus juba kindlate seisukohtadega.

Üksikute politiliste tegelastega rääkides selgus, et

riigikogu enamus ei poolda praegusel momendil walitsuse muutmist,

kuna see wõiks niikuinii pinewas meeleolus tuua weel mõnesuguseid terawnemisi.

Kuuldawastit asuwad sotsialistid seisukohal, et praegune walitsus tema praeguses koosseisus peaks jääma alles, kuna uue riigikogu walimised pole kaugel. Teiste rühmade seisukohad kalduwad sinnapoole, et kuna wastuwõetud põhiseaduse järele praeguse riigikogu wolitused kestawad edasi 100 päewa, siis selle kohaselt peaks püsima ka selle riigikogu enamuse poolt ametisse kutsutud walitsus.

Teistsugust seisukohta läbiläinud eelnõust on wõimata wälja lugeda. Rahwahääletuse läbiminekut saab wõtta umbusalduse awaldusena terwele riigikogule, mispärast ka ühelegi teisele riigikogu ringkonnast moodustatud walitsusel ei oleks suuremat rahwa enamuse usaldust kui praegusel.

Watikani esindaja Eestisse.

Täna hommikuse kiirrongiga saabus Tallinna Watikani chargé d'affaires Antonio Arata, kes jõudis siia Riiast. Antonio Arata saab Watikani esimeseks esindajaks Eestis, kuna seni teatawasti Watikanil siin oma esindajat ei olnud.

Jugoslaawias walitsuse kriis.

Belgradist, 17. okt. Kuuldawasti esitab Jugoslaawia peaminister Serschkitsch teisipäewal kuningale kabineti lahkumise palwe. Selle põhjuseks on mõtete lahkuminekuu tekkimine walitsuses erikrediitide küsimuses hädaabi töödele ja põllumajanduse wõlgade konsolideerimise küsimuses.

Tallulah Bankhead.

Tallulah Bankhead (loe Talula Benkid) on õrn ja sentimentaalne, kuid siiski hoowab tema isikust juurt jõudu ja tugewust. Üks põhjustest, mis teda teinud kõige rohkem imestletawaks lawa ja filmitäheks, on tema loomulikkus. Kaheksa aasta eest oli ta Londoni ebajumal. Inimhulgad jaatsid teda ja järgisid talle tänawail. Seda tõendawad isegi need, kellele ta ei meeldi. Tallulah saab enam kingitusi, orhideid ja armastuskirju, kui kuulus iludus lawal Lily Langstry wõidu Walesi printsi Eduardi päewadel.

Tallulah nägu on kamee ja fastsineeriw. Ta nägu on walu wäljendaw ja ta teab seda. See annab ta kujurilt raiutud näole julgust ja jõudu. Tema hääl on sarnane tämbriga, mis paneb iga sõna kõlama sisukamalt ja targalt.

Ta blond peake seisab luigekaelal wäljakutsuwalt. Ta silmad on kameleoni omad, nad muudawad wärwi, nagu ta ise armastab naljatades tähendada. Tema esimeseks filmi meespartneriks oli Clive Brook filmis „Tarnised lady“, siis Rob. Montgomery filmis „Huuled, mis waletasid“ ja Cary Cooper filmis „Saatan ja sügawused“. Ta on ainuke, koos Helen Hayes'iga, kes tõrjunud need meesebajumalad reklaamis ja armastuses teisele kohale.

Sündinud Huntsvilles Alabama osariigis 1905. aastal. Nimi pandud wõimsa Tallulah kose järele, mis kohiseb Georgias. Kõik ütlewad, et ta ei ole oma nime algkandjale häbi teinud. Wanaisa ja isa kongressi ja senati liikmed ja tarkuse kõrwal kuulsad oma mõisate ja waradega. Tartlastel awaneb wõimalus näha seda imetletud näitlejat kolmapäewast, 18. okt. alates kino „Centralis“ filmis „Huuled, mis waletasid“.

Selle filmi sisuks on kuulsa Ameerika pankuri tütre Carola Morgani saatus, mis suurt kõmu sünnitas 1932. a. ajakirjanduses.

Tähelepanuwäärsed on kallihinnalised wiimased moeuudised. Kui tahate näha hästi riietatud naist — siis on seda küll Tallulah Bankhead.

Eeskawa lisaks jookseb kuulsa wene kirjaniku Mihail Soschtsenko jutustuse filmistus „Mehaaniline äraandja“ wene keeles, Moskwa kunstiteatri näitlejate tegewusel. Mihail Soschtsenko ja Kunstiteatri näitlejad panewad teid naerma hingepõhjast ja suure häälega.

Ameerika tõmbub Euroopast tagasi.

Ei wõta osa tekkinud seisukorra lahendamisest.

Genfist, 17. okt. Ameerika peadelegaat Norman Davis awaldas teisipäewal Washingtonist saadud juhtnööride kohaselt teadaande, milles öeldakse, et Ühisriigid ei lase endid tõmmata Euroopa politika keerdküsimustesse.

Teadaanne kõlab järgmiselt:

„Meie oleme Genfis wäewähenduse küsimuse lahendamiseks. Seni kui on weel wõimalik jatkata läbirääkimisi edu wäljawaatega, oleme meie walmis koos töötama. Kuid meie ei ole huwitatud politilisest elemendist ega ka ühestki puhteuroopalise iseloomuga küsimusest. Meie tahame weel kord rõhutada, et

meie ei ole kuidagi wiisi seotud ühegi Euroopa suurriigiga.

Igasugune kokkulepe mis wõis olla meie wastawate seisukohtade wahel, käis ainult maailma wäewähenduse kohta.

Kas olukord soodustab wõi mitte praeguste jõupingutuste jatkamist wäewähenduse sihis, sellele küsimusele peab andma wastuse Euroopa, mitte Ameerika.

Käesolewa nädala jooksul peetakse Euroopa pealinnade wahel läbirääkimisi. Meie ei taha wõtta aktiiwselt osa neist läbirääkimistest, kuna need juba loomu poolest kannawad politilist iseloomu.

President Roosevelti poolt tema kirjas riigipeadele käesolewa aasta maikuus kindlaks määratud põhimõtted juhiwad endiselt Ühisriikide politikat.“

Mõtlematu samm, ütleb Inglismaa.

Ameerika jääb äraootawale seisukohale.

Londonist, 17. oktoobril. Northtingis kõnet pidades warakantsler Neville Chamberlain ütles seisukorra kohta, mis tekkinud Saksamaa lahkumisega Rahwasteliidust ja wäewähenduse töödelt, et „miski asi ei oleks wõinud rohkem kaasa aidata usalduse jalaleseadmiseks kui rahwuswaheline wäewähenduse konwentsioon, nagu sellega esines Briti wälisasjade sekretär sir John Simon Genfis. Sellepärast peame tõsiselt kahetsema sammu, mis Saksa walitsus astus möödunud laupäewal. Meile näib, et see samm on astutud mõtlematult, sest sir John Simoni ettepanekud ei leidnud täit poolehoidu mitte ainult Prantsusmaa, waid ka Ühisriikide ja Itaalia poolt. Nad olid määratud just selleks, et anda Saksamaale täielikku üheõiguslust mõistlikult walitud ajajärgu kestel.

Mina ei ütle midagi rohkem seisukorra kohta, sest seisukord nõuab kõige rahulikumat ja lähemat kaalumist. Palun meelde tuletada major Haygi kuulsat lauset, et „ükski sõnum ei ole kunagi nii hea ega halb, nagu tema alguses paistab“. Meie jätame otsuse tegemise edaspidiseks, kuni meie esindajatel on wõimalusi olnud teiste maade esindajatega nõu pidada selle kahetsuswäärse wahejuhtumise ja edaspid. käitumise asjus.

Ameerika ootab „paar päewa“.

Ühisriikide ametlikkudes ringkondades seletatakse, et Ühisriigid tahawad wäewähenduse asjus jääda weel paariks päewaks äraootawale seisukohale. Toonitakse, et Ühisriigid on walmis osa wõtma üldise wäewähenduse programmi arutamise jätkamisest niipea kui wäewähenduse tööde jatkamine saab jälle wõimalikuks.

Riigidepartemangust seletatakse, et Norman Davisele Genfis ei ole antud mingisuguseid uusi juhatusi.

Saksamaa ei wastagi!

Saksamaa ei mõtlegi wastata sellele kirjale, seletas wälisminister Neurath wastuseks Hendersoni telegrammile. „Kui nad arwawad, et põhjendused ei ole küllaldased, siis arwaku nad seda. Meie oleme öelnud, mis meil oli öelda.“

Wilhelm toetab Hitlerit.

Amsterdamist teatatakse, et Saksa endine keiser Wilhelm Doorni lossis seletas ajakirjanikule, kes läks küsima tema arwamist Saksa walitsuse wiimaste sammude kohta Rahwasteliidust ja wäewähenduse konwerentsilt lahkumise asjus, et tema kiidab täiesti heaks Hitleri aktsiooni. Endine keiser olewat awaldanud ainult oma imestust selle kohta, et miks Saksamaa kohe ei lahkunud Rahwasteliidust, kui näha oli, et teised riigid ei mõtle täita oma lubadusi üheõiguslise asjus.

Kullajaht Eesti wetes.

1783. a. hukkunud kullalaew päewawalgele.

„Daily Expreß“ teatab järjekorralisest kullajahist merepõhjast. Seekord seiswat see ees Eesti wetes. Nimelt olewat Eesti sellekohastel ettewõtetel kawatsus merepõhjast päewawalgele tuua kullasaadetist, mis olewat maetud Saaremaa ranna lähedal. Kuld olewat sinna sattunud juba pooleteisesaja aasta eest, ja nimelt laew „Britannia“ hukkumisega 1783. aastal, kui see oli teel kullakangidega Prantsusmaalt Wenemaale. Kuld pidi minema Wene walitsusele. Kullalaew hukkus tormis. Sellest ajast olewat lehe teatel olnud kolme walitsuse — Wenemaa, Eesti ja Inglismaa wahel tüli kulla omandamise õiguse ümber.

Nagu näha, on Inglismaa leht wõrreldes meie ajakirjandusega otse liialt hästi informeeritud meie merepõue warandustest ja tülidest nende ümber, millest aga meil endil palju kuulda ei ole olnud.

Sotside kõned keelatud.

Wiinist, 17. okt. Austria pealinnas keelati ära kõik sotsialistlikud koosolekud. Selle keelu tagajärjel jääwad ära pidamata kõned, milledega esmaspäewa õhtul tahtsid esineda wälismaa sotsialistide esindajad, kes olid tulnud Austria sotsiaaldemokraatide erakonna kongressile. Nende kõnelejate seas pidi esinema ka ametiühisuste internatsionaali esimees Vandervelde.

Prantsuse Chequers.

Pariisist, 16. oktoobril. Prantsuse peaminister on saanud oma käsutusse suwila, kus ta wõib mööda saata nädala lõpu. Nimelt on walitsus omandanud ostu teel ilusa kinniswara n. n. „La Muette lossi“ kuulsa wõiduajamise tee Lafite juures. Pariisi läheduses. La Muette lossi endine omanik oli parun Rotschild.

Kuuldawasti teeb peaminister Daladier juba lähemal ajal külaskäigu oma esimesse Prantsuse Chequersisse.

L. Juhti reis wiibib Riia kontserdi tõttu.

Hiljuti tõi meie leht sõnumi, et kontrabassikunstnik L. Juht on oma Ameerika reisi edasi lükanud W. Padwa perekonna haigestumise põhjusel. Sel puhul saime L. Juhilt kirja teatega, et tema sõidu lükkas edasi Riia kontserdi tõttu. Padwa omakste terwislik seisukord tema tulemist mööda olewat parem ega olewat see üldse kartust äratanud.

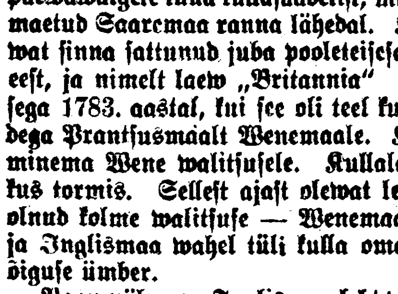

(Eht rohelise paki tee).

Kes teab, see tarwitab alati.
Kes ei tea, see ostku ja proowigu.
Kes ostab

OSKAR LUMI RIWERA TEED

see kiidab alati.

Pange tähele nime **OSKAR LUMI RIWERA,** sest on olemas eksitavaid pakendi järeleaimamisi. — PEALADU: Tallinn, U. Kalamaja 15, telefon 439-72.

Mis kõneldi riigikogus

teisipäewa õhtusel koosolekul. Kuidas kajastus rahwahääletus? Kas soowitakse walitsuse kriisi?

Kõigest sellest loete kolmapäewa warahommikul

„Kiirpostist“.

Eesti maadlejad Rootsis wõidukad.

Eesti maadlejad Luiga ja Lõhmus, mõlemad Tallinna „Kalewist“, wõistlesid esmaspäewa õhtul Malmös korraldatud rahwuswahelistel wõistlustel. Esimesel wõistlusõhtul keskkaalus wõitis Lõhmus daanlase Eriksen paremuswõiduga, kuna raskekaalus Luiga saawutas seljawõidu daanlase Jörgenseni üle 8 minutiga.

Daladier deklaratsiooni ootel.

Pariisist, 17. okt. Prantsuse wälisminister Paul-Boncour saabus teisipäewa hommikul Pariisi tagasi. Wälisminister sõitis otsekohe Elysée lossi, kus warsti pärast k. 10 wabariigi presidendi juhatusel astus kokku kabineti koosolek, et ära kuulata wälispolitika juhi aruannet seisukorra kohta Genfis ja heaks kiita peaminister Daladier deklaratsiooni sisu, mis teisipäewal pärast lõunat kantakse ette saadikutekojas ja milles peaminister käsitleb lähemalt Saksamaa wälja astumist Rahwasteliidust.

Kogu Prantsuse ajakirjanduses walitseb suur ärewus. Ainult radikaalide häälekandja „Volonté“ soowitab otseseid läbirääkimisi Saksamaaga, millised — lehe sõnade järele — ei tarwitsewat sugugi wõõrutada Prantsusmaad tema endistest liitlastest ega ka Wäikeliidust. Peaasi „Volonté“ arwates olewat tunnustada, et ainult Prantsuse-Saksa koostöö wõib kindlustada julgeolekut, mis on tarwilik Euroopa ja kogu maailma majanduselu jalulesseadmiseks.

Tagastulnud kirjad.

Pr. dr. Frieda v. Bormann — Hechsmühl, Gurejewa — Leningrad, Maria Jakobson — Nõmme, Amanda Kilk — Tallinn, Ljubow Klauson — Tallinn, Else Linko — Nõmme, E. v. zur Mühlen — Heidelberg, prl. M. Mikk — Tallinn, Edvard Nassar — Haaslawa, Kalja Wanatoa — Pärnu.

Waheaeg wäewähenduse töös.

Konwerentsi esimehe Hendersoni telegramm Saksamaale.

Genfist, 17. okt. Esmaspäewal pärast lõunat kell 4 astus kokku wäewähenduse konwerentsi peakomisjon. Arthur Henderson teatas, et Saksa wälisminister parun von Neurathi laupäewases telegrammis ettetoodud kolm wäidet teltitawad mõtete lahkuminekuid, mispärast wäited ei wõi jääda wastuseta.

Need wäited on:

1) on selge, et wäewähenduse konwerentsil ei lähe korda saawutada üldist wäewähendust, 2) olewat samuti selge, et fiasko põhjused peituwad teiste suurriikide poolt enesele peale wõetud wäewähenduste kohustuste mittetäitmises ja 3) kõik see ei õigustawat Saksamaa üheõigusluse nõudmise mittetäitmist.

Need punktid, ütles Henderson, on leidnud käsitamist konwerentsi wastuse kawas Saksa walitsusele.

Selle järele kiideti käe ülestõstmisega heaks Hendersoni poolt esitatud wastuse kawa.

Peale selle kui üksikute delegatsioonide esitajad olid sõna wõtnud, esines uuesti kõnega Arthur Henderson. Saksamaa lahkumine konwerentsilt, ütles Henderson, tuli just sel silmapilgul, mil loodeti peakomisjoni tööd lõpule wiia. Saksamaa lahkumine ei kergenda tööd, sest on tekkinud uued poliitilised raskused, mida tuleb alles ära wõita. Henderson soowitas konwerentsile jäänud riikidele otsustada jätkata wäewähenduse tööd, hoolimata sellest, et Saksa walitsuse aktsioon teeb tarwilikuks ajutise edasilükkamise — selleks et anda delegaatidele wõimalust nõu pidada oma walitsustega.

Selle järele otsustati, et wäewähenduse konwerentsi juhatus astub kokku 25. oktoobril ja peakomisjon 26. oktoobril.

Wäewähenduse konwerentsi esimees Henderson saatis Saksa wälisministrile von Neurathile telegrammi, milles muuseas öeldakse: „Saksa walitsus on teinud wäga tõsise otsuse, mida mina ei saa pidada põhjendatuks. Saksamaa on astunud selle sammu just silmapilgul, kus wäewähenduse konwerentsi büroo otsustas esitada konwerentsi peakomisjonile kawa relwastuste wähendamise, julgeoleku kindlustamise ja üheõigusluse teostamise kohta. Seepärast mina pean wäga kahetsema seda Saksa sammu."

See telegramm on wastuseks Saksa wälisministri von Neurathi telegrammile, milles teatati, et Saksamaa on otsustanud rahwasteliidust ja wäewähenduskonwerentsist lahkuda. Wastuse tekst kiideti heaks konwerentsi büroo poolt. Nõukogude Wene ja Poola esindajad soowisid pehmendada mõningaid lauseid Hendersoni wastuses, kuid Henderson seletas, et von Neurathi teadaanne sisaldas wäljendusi, mida ei saa jätta wastamata.

Henderson seletas weel, et kuigi raskused on nüüd suurenenud, tuleb siiski jatkata jõupingutusi desarmeerimiskonwerentsi peatseks sõlmimiseks.

Kui möödunud laupäewal teatatwaks sai Saksa walitsuse otsus lahkuda wäewähenduse konwerentsilt ja Rahwasteliidust, oli börs juba suletud. Nii wõis börs reageerida uuele poliitilisele seisukorrale alles esmaspäewal.

Üldiselt ei ole märgata ärewuse tundemärke. Publikum on rahulik.

Publikum jäi rahulikuks ja wäljawaadet hinnati ametliku teate järele „ilma pessimismita". Olewat tuntud koguni heameelt selle üle, et ebakindluse surwe, mis kogu Genfi läbirääkimiste ajal walitses börsil, lõpuks on kõrwaldatud.

Aktsiate kursid näitasid üldiselt langust. Wärtpaberwamad olid kindlaprotsendilised wäärtpaberid, kuigi ka siin tuli ette kursilangust üle 1 punkti.

Mis ütleb Saksa ajakirjandus.

Saksamaa wäljaastumine Rahwasteliidust ja selle eellood leiawad Saksa esmaspäewastes päewalehtedes kõige laiemat käsitlust. Pikemas artiklis polemiseerib „Berliner Tageblatt" inglaste-ameeriklaste etteheite wastu, nagu oleks wõidud Saksamaa üheõigusluse nõudmist täita ka ilma wälja astumiseta Rahwasteliidust. Juhtides tähelepanu Genfis lewinud kuuldustele, nagu oleks Nadolny asetäitjale, Nadolny enese äraoleku ajal, korduwalt kinnitatud, et on täiesti wõimalik saawutada kompromissi kontrolli küsimuses — toonitab leht, et tähtis on see, mida ütles sir John Simon Nadolnyle enne wiimase ärasõitu. Nimelt olewat sir John Simon seletanud, et Saksamaa kontrolliperioodi esimese nelja aasta kestwusel ei wõi loota mingisuguseid järeleandmisi. Samuti ei olewat oodata wastutulekut ka kaitserelwade küsimuses. „Berliner Tageblatt" arwab oletada wõiwat, et see wiimane jutuajamine lõigi waadil põhja alt. See olewat ignoreerinud pühalikke kindlustusi, mida Saksa riigikantsler on korduwalt andnud. Sarnast mängu ei olewat wõidud enam jatkata.

Saksa ajalehed awaldawad rohkel arwul truduse awaldusi kõikidest rahwa kihtidest. Erilist tähelepanu äratawad „Saksa tööwäerinna" ja Saksa tööstuste üleriikliku seisuse lojaalsuse awaldused.

Wälisminister A. Piip wäewähenduse küsimusest.

Riiast, 17. oktoobril. Sõidul wäewähenduse konwerentsile, peatus Eesti wälisminister prof. A. Piip mõned tunnid Riias, kus tal oli kokkusaamine Läti wälisministeeriumi esindaja L. Sehjaga.

„Jaun. Sinase" kaastööline esitas ministrile rida küsimusi. Küsimusele, kas wäewähenduse konwerentsil toetab Eesti täielikult Prantsuse seisukohta, wastas minister, et Eestil olewat ses küsimuses oma seisukoht. — „Kas see on kooskõlastatud Läti ja teiste Balti riikide seisukohaga?" — „Arusaadawalt on Eesti ka käesolewal juhusel arwesse wõtnud Läti seisukoha, ja niipalju, kui see wõimalik, ka teiste Balti riikide nõudeid wäewähenduse küsimustes. Eelkokkuleppeid Balti riikide wahel ei ole saawutatud."

Poliitilise seisukorra kohta Eestis ütles minister, et „walitsus waatab sellele täiesti rahulikult." „Kuid mis sünnib põhiseaduse muutmise wastuwõtmise korral?" — „Ei sünni midagi, wastas minister, „walitseme uue seaduse järele. Hääletuse tulemuste peale waatame täiesti rahulikult. Igal juhusel ei astu uus seadus jõusse enne 26. jaanuari. Seni jääb jõusse praegune põhiseadus."

Kallaletungija mõiste konwentsioon jõus.

Warssawist, 17. okt. — Poola saadik Moskwas, Lukasiewicz, andis esmaspäewal pärastlõunat Nõukogude liidu wäliskomissarile Litwinowile kallaletungimõiste piiritlemise konwentsiooni ratifitseerimisdokumendid, milline konwentsioon sõlmiti tänawu suwel Londonis.

Konwentsioon astub seega esmaspäewal jõusse Poola, Wenemaa ja Rumeenia wahel, sest Rumeenia ratifitseerimisdokumendid, mis Rumeenia wälisministri Titulescu poolt Warssawis esitati Nõukogude saadikule Antonow-Owsejenkole, on ka juba Moskwasse jõudnud.

Saksa wäliskaubandus aktiiwne.

Berliinist, 17. okt. Saksamaa wäliskaubanduse bilans septembrikuus näitab wäljaweo ülejääki 95 miljoni Saksa marga suuruses, seega 29 miljoni wõrra rohkem kui augustis ja 22 miljoni marga wõrra rohkem kui möödunud aasta septembris. Wäljawedu tõusis umbes 5 protsendi wõrra — 432 miljoni Saksa margani. Sissewedu langes umbes 3 protsendi wõrra — 337 miljoni margani.

Prantsuse-Inglise liit?

Prantsuse peaminister Daladier'l oli nädala lõpul pikem telefoni kõnelus Genfiga. Peaminister arutas oma lähemate kaastöölistega poliitilist ja juriidilist seisukorda, mis on tekkinud Saksamaa lahkumise tagajärjel.

Poliitilistes ringkondades peetakse tõenäoliseks, et Prantsusmaa seisukoht määratakse kindlaks järgmiselt:

1) Prantsusmaa on nõus jatkama wäewähenduse läbirääkimisi ja andma isegi esialgse nõusoleku konwentsiooni allakirjutamiseks,

2) läbirääkimisi tuleb pidada ainult Rahwasteliidu raamides,

3) kawatsetud wäewähenduse konwentsioon astub jõusse alles siis, kui Saksamaa sellele on alla kirjutanud.

4) Konwentsioon tuleb sõlmida Briti uue kawa alusel,

5) ei wõi olla juttugi kahepoolsetest läbirääkimistest Saksamaa ja Prantsusmaa wahel, sest Prantsuse walitsus on otsustanud kaitsta oma liitlaste — Poola ja Wäikeliidu huwisid, ja

6) läbirääkimisi Saksamaaga nelja riigi lepingu raamides wõib alustada alles pärast seda, kui Saksamaa on astunud tagasi Rahwasteliitu, sest prantslaste arwates wõib nelja riigi leping funktsioneerida ainult Rahwasteliidu põhikirja raamides.

„Petit Parisien'" teatel jääb Prantsuse wälispoliitika aluseks endiselt sõprus Inglismaaga ja Prantsusmaa soowib sellele sõprusele anda liidu kuju.

Pruut pettis peiut kosjaõhtul.

Abielulepingu asemel wekslile allkirjad.

„Pruut" tingimisi wangi ja kaaslane wangiroodu.

Rahukogus oli arutusel omapärane petmislugu. Süüpingil wiibis Marie Mutso, kes oma kosja-õhtul oli petnud wälja peigmehelt allkirju wekslitele ja hiljem need wekslid käiku lasknud. Petlik „pruut" mõisteti 3 kuuks wangi tingimisi ja tema abimees Willem Talwik 1 aastaks wangiroodu.

Johan Weeliks tutwunes 1931. aasta sügisel Marie Mutsoga. Mehele hakkas Mutso meeldima. Sama aasta nowembrikuul läks ta Uueturu tänawal nr. 29 elutsewa Mutso poole, kus

pidi pühitsetama kosjaõhtut.

Mutso korteris sel ajal wiibisid weel Marie Koll ja Willem Talwik. Kosjaõhtul joodi kõwasti wiina ja räägiti Weeliksi ja Mutso abiellumisest. Kui Weeliks silmanähtawalt joobnuks oli jäänud, andis Will. Talwik temale kaks kokkupandud paberit ja käskis nendele alla kirjutada. Talwiku seletuse järele pidid need paberid olema üks — abieluleping, mille järele Mutso annab Weeliksile temaga abiellumisel oma poe kraamist poole wõi selle asemel 1000 kr. ja teine — tõendus, et Mutso poegadel midagi ei ole nõuda Weeliksi käest.

Pikema kõhklemiseta kirjutas Weeliks mõlemale — paberile alla. ...

Selle järele wõttis Talwik allakirjutatud paberid kiiresti Weeliksi käest ära, nii et teise nimekirjutamisel Weeliksil osa tähti jäid täiesti wälja kirjutamata.

Mõne aja pärast aga selgus, et Johan Weeliks oli kirjutanud alla abielulepingu tõenduse asemel kahele wekslile, 250 ja 500 kr. wäärtuses. Nendest wekslitest oli Marie Mutso 250 kr. weksli edasi annud Karl Waher-Siidale, kelle nõudmisel ka Joh. Weeliksi kinniswara arestiti. 500-kroonise weksli oli Marie Mutso ise esitanud protesteerimiseks not. J. Reimannile.

Kui Willem Talwik ja Marie Mutso

wastutusele wõeti,

seletas Talwik, et tema ei teadwat wekslitest midagi ja ei tundwat ka Weeliksi nimelist isikut. Kosjaõhtul wiibinud Marie Koll aga tõendas, et Willem Talwik käskinud Weeliksil allakirjutada abielulepingule.

Keegi teine tunnistaja seletas, et Marie Mutso ise rääkinud, et petnud wiina jootmise abil Weeliksi käest kahele wekslile allkirjad. Pärast seda käinud Marie Mutsoga wabaabielus elaw Paul Tünder selle tunnistaja juures ja palunud seletust Marie Mutso kasuks muuta.

Eeluurimisel Marie Mutso ja Will. Talwik süüdi ei tunnistanud. Mutso seletas, et 500 kr. weksli saanud Weeliksilt wõla kindlustuseks, 250 kr. weksli aga Talwikult.

Talwik on waremalt korduwalt karistatud.

Mehiko tormikatastroofi ohwrid.

Mehikos neil päewil koos suurte uputustega möllanud orkaan laastas laiemad maa-alad, wõttes tuhandeilt elanikelt nende elamud ja kogu nende muu waranduse. Pildil — tormis peawarjuta jäänud ootawad barakkides esimest abi.

Kindlam kord siisewete kalapüügil.

Uued määrused wäljatöötamisel.

Kalurite ringkondades on algatatud küsimus, et kalameeste seisukorda püügi asjus tuleks teataval määral korraldada. Seda arwesse wõttes on põllutööministeeriumis asutud uute kalapüüki korraldawate määruste wäljatöötamisele. Korraldamist wajab eestkätt kalapüük siisewetel. Paljudesse kalapüügi kohtadesse on tekkinud liig palju kalureid, kes üksteisele püügi juures teewad takistusi. Kawatsetakse kõigepealt reguleerimisele wõtta Pihkwa järwe kalapüügi kohad, kus mõrraaedade asetamise kohta tahetakse maksma panna määrused, et need ei tohiks olla liig pikad. Emajõe suu ümbruse püügikohad on selles suhtes määrustega juba korraldatud. Samuti wajab korraldamist kalapüük Narwa jõel Narwast kuni Narwa-Jõesuuni, kus lewinenud peamiselt silmupüük. Hea kalasaagi tõttu on sinna tekkinud erakordselt palju kalureid, kes püügi juures üksteisele takistusi teewad.

Dekoratsiooniks
muster-krepp-paberit
pakub suures valikus
„POSTIMEHE" raamatukauplus
Tartu, Suurturg nr. 16.

Soolatud... tuhwlid.

Wise Nõukogude „kaubandusest".

„Kui teie peenral on hästi kaswanud kurgid ja teid walluтas õnnelik mõte neid sisse soolata, siis sõitke jalamaid Ponõrisse, Kurski raiooni. Seal saate wiibimata... puldanist tuhwlid," kirjutab Nõukogude leht.

„Ponõris on „Selpo" (walla tarwitajate ühisus). „Selpos" on juhataja Kossoglasow, ärijuht Kriwolapow ja mõned laud riiulid.

Riiulitel — puldanist tuhwlid.

Möödub kuu, teine, kolmas. Tuhwlid seisawad puudutamatult. Neid pole keegi liigutanudki. Kardetakse. Sest tuhwlid hammustawad: 85 rubla paar.

Pealegi — oleme siin kõik omad inimesed koos ja wõime kõnelda tõtt: tuhwlid on tõesti halwad.

Kuid mis nendega siis peale hakata?

Kossoglasow (leti taga kärbseid püüdes): „Seltsimees Kriwolapow, kuidas olla? Mis me jalanõudega peale hakkame?

Kriwolapow (leti taga kärbseid püüdes): „Mis muud kui soolame sisse."

Kaks nädalat on möödunud.

Kossoglasow (leti taga kärbseid püüdes): „Sina, seltsimees Kriwolapow, aina naljatad. Päris tõsiselt kohe — mis me nende tuhwlitega peale hakkame, neid ometi keegi ei osta?"

Kriwolapow (tõsiselt): „ütlesin, et soolame sisse."

Kolme nädala pärast.

Kossoglasow (leti taga kärbseid püüdes): „Arusaamatu seisukord."

Kriwolapow (ülendatud enesetundega): „Ära satu paanikasse. Kuidas on tänawune kurgisaak?"

Kossoglasow: „Mis puutuwad siia kurgid?"

Kriwolapow: „Kui on kurgid, siis pole tuhwleid."

Kossoglasow: „Ei mõis..."

Kriwolapow: „Ja polegi sul waja mõista. Sina kanna aga mulle iga wiie päewa möödumisel ette, kuidas on kurkide seisukord. Käi mööda aedasid ja jälgi."

Ponõris kaswawad toredad kurgid. Kuhu silm wähegi küünib — igal pool kurgid, kolhoosi aias kurgid, kehwiku lapikesel kurgid, Timofei Dimitrowitschil kurgid, Awdotja Efimowнal aina all kurgid — kurgid, aina kurgid...

Juba ammu pole siin kandis olnud säärast kurgisaaki, ammu enam niisuguseid toredaid kurke, wärske roheline kurk, üleni rõõmsates paisetes. Raputa weel soola peale ja hammusta rukkileiwa juure — wiib kas wõi keele alla!

Tore oleks isegi talweks sisse soolata tünnikese kurke.

Kolhoosnikud liiguwad „Selposse" soola järele.

„Soola?" küsib Kossoglasow.

„Soola?" kordab Kriwolapow.

„Olge lahked, nii palju kui soowite," uhkustab Kossoglasow, „kuid soola saab ainult see, kes..."

„See, kes ostab ka tuhwlid," lõpetab Kriwolapow.

Soola on waja, kibedasti waja. Halbu ja kalleid tuhwleid aga waja ei ole. Sest toas, eeskojas, aidas — igal pool ootawad kurgiwirnad. Mädanewad ära, kui ei soola.

Pole midagi parata. Tuleb tahes-tahtmata wõtta tuhwlid, ükspuha missugused.

Mõne päewa jooksul olid tuhwlid „ära müüdud". Kossoglasow rõõmustab. Kriwolapow juubeldab.

Ponõri raudteelaste kaupluse juhid aga lähewad kadedusest roheliseks:

„Waata, waata, kuis äritsewad. Aga kas oleme meie wiletsamad? Mis? Ega tuhwlid kooperatiiwi üksi ei toida. Meil on laste mänguasjad — terwe wirn wiletsaid mänguasju."

Ja otsustatigi müüa soola neile, kes ostawad laste mänguasju. Lesenaise Afrosja poeg käis juba kuuekümne kolmandat aastat. Ta oli brigadier. Suurte wurrudega. Ei midagi — eit pidi siiski ostma mänguasju.

Jegor Mischkin on küll poissmees, aga ka tema pidi ostma puusit tittesid.

Ka raudteelaste kooperatiiwis oli meeleolu rõõmus..."

Tristan ja Isolde.

Richard Wagneri muusikadraama „Estonias" eestikeelsel esilavastusel.

Kuigi Rich. Wagner oma tagasihoidlikkuses leidis, et pole loonud oma muusikadramaatilise kunstiga midagi uut, küll aga leidnud vaid sideme mitmesuguste nähete vahel, ometi ta on ja jääb üheks silmapaistvamaks kolossiks möödunud aegade muusikalisist novaatoreist. See ilmneb selgemalt ta ooperis „Tristan ja Isolde", kus tõeline Rich. Wagner, nii oma puhtmuusikalise kui ka ideede omapäraga, on täielikult meie ees.

Juba oma varemate muusikaliste draamade „Tannhäuseri" ja „Lohengriniga" halastamatult purustanud seni maksnud ooperi traditsioonid, mis toetusid itaalia ooperi haruldasele pealiskaudsusele, (eriti dramaatilise elemendi suhtes), ta „Tristan ja Isoldega" püstitab oma kunstilisele suurusele ainulaadse monumendi.

Rich. Wagner'i ooperiloomingu põhialusena peab märkima küll kaht tähtsamat draama liiki, kaugemast ajastust — vana-greeka ja shakespeari, — aga need on geniaalse reformaatori poolt niivõrt ümberkujundatud, et sellest saabus täitsa omalaadne lavaprodukt n. n. muusikaline draama. Vana-Greeka reaalses-müstilises tragöödias oli keskpunktiks inimilu ja elurõõm, mis ühtusid usukultuuriga, dramaatiline ettekanne oli rahvuslikuks pidustuseks. Shakespeari teatri tegevuse realistlik-ajaloolises miljöös on aga keskpunktiks alati inimene ise, endaga, oma kirgedega või enda ümbruskonnaga võitlev inimene, kes kindla iseloomu ja raudse tahtejõuga püüab vabanemist teda saatvast ikkest, kuid lõpuks ometi peab langema saatuse karmil tahtel. R. Wagneri püüuks oli nende kahe draamaliigi süntees, mida ta teostas nimelt oma muusikadraamaga. Selleks rikkalikku materjali ta leidist rahvaluulest, mille legendaarsed jutustised ta ise kujundas ümber vastavalt oma ideedele, mis võimaldas tal parimalt luua tema poolt nii eelistatud täiusliku siseeluga ideaalkujusid, kes oma legendaarse õilsusega kandsid teatrit sarnasena nagu see R. Wagner'ilt oli mõeldud. Teater oli R. Wagner'ile pühakoda, etendus — pühatalitus. Seepärast ka ta muusikadramaatiline looming on reaalsusega põimitud müstikasse loritud.

Ka „Tristan ja Isolde" keskkujudeks on küll mees ja naine reaalelust, ent oma õilsa hingelisusega peaaegu legendaarseina näivad.

Draama aluseks on autori poolt ümberkujundatud keldi legend. Tristan on viimas Iirimaa kuninganna tütart Isoldet oma laeval Kornwalli vana kuninga Marke kaasaks. Kuid noorte inimeste vahel on puhkenud armastus, mis põrkab kohustustunde vastu. Et leida armuõnne, nad tahavad tuua ohvriks oma maise olemise — mürgitada, et peale surma nende hinged igaveses õnnes ühtuks. Ent saatus tahab teisiti: Isolde näitsik Brangäne vahetab surmajoogi armujoogi vastu — neid vallutab jälle kõikvõimas armastus, mis mässib nad aina väljapääsmatult oma embusse. Nad elavad vaid ühele ihale „pääseda päeva petlikust luulest igavesse öhe, mis ühendaks neid jäädavalt, et enam ei oleks ei Tristan, ei Isoldet, vaid üksainus ühine õndsus." Saab teada kuningas Marke nende keelatud armastusest ja Tristan kaotab tas oma ustavama sõbra. Astudes võitlusse Melotiga, kes armukadeduses ta reetis, Tristan tormab Meloti mõõga otsa ja saab raskesti haavata. Oma ustava kannupoisi Kurvenali hoolitsusel ta pikkamisi paraneb. Peab lamama liikumatult haigevoodis — aga põues püsib lakkamatu igatsus Isolde järele... Kaugelt kostab kurblik karjase sarveviis, mis meenutab pääsmatust surmast. See lõpuks muutub rõõmsaks, — kuulutab Isolde saabumist. Hetkeks Kurneval lahkub oma isanda juurest, et Isoldet siia tuua. Kuid Tristan õnneekstaasis on kannatamatu, sööstub haigevoodilt, käristab sidemed haavalt ning joostes vastu oma armastatule, nõrgub verest tühjaks selle käte vahel. Isolde sureb oma armsaima laibal „armusurma". Saabub kuningas Marke andestama ja armastajaid õnnistama. Ent on juba hilja.

Äärmiselt lihtne sisu, aga sellest on suutnud Rich. Wagner luua enneolematu ja järelaimamatu šedöövri maailma muusikaliteratuuris. Sellest on saanud monumentaalne poeem armastusele ja surmale, mis kuulajat kaasa haarab algusest kuni lõpuni, on saanud üks täiuslikumaid muusikadramaatilisi teoseid, kantud nendest ideedest ja tõekspidamistest, mida Rich. Wagner oma eluajal nii innukalt arendas ja propageeris.

Selle draama muusika, ülesehitatud üksteisest läbipõimivatele iseloomulike juhtmotiivele, oma lõputa, igavest armastust sümboliseeriva meloodiaga, on ülimal määral waagnerlik ja oma tormiliste kirgede tõusu ning õrna armuhurmaga läbinisti kaasakiskuv. Orkester haarab meid haruldase kõlatihedusega ja rikkaliku värvinguga. Laul on ehitatud enamasti retsitatiivi taolisile väljendusile, aga orkestri helid lainetavad kui lõputult avarduv meri. Selles on W. loov jõud tunginud kõrgema pingeni. Sellest on saanud Wagneri loomingu tippsaavutis, mille kohta ei ole palju öeldud, et see on südame verega kirjutatud.

Nii see teos.

Puht tehniliselt ta esitab teatrile küllaltki raskeid nõudeid — kõigepealt kaht erakordselt tugeva ja vastupidava lauluorgaaniga ning süvenemisvõimega lauljat-näitlejat, siis suurt ja head orkestrit, peale selle muidugi asjatundlikku muusikalist ja lavalist juhatust ning dekoraatorit. Peab märkima, et „Estonia" ooperi ausambl tõi selle nõudliku muusikalise draama kuigi teatud reservatsioonidega, siiski meie oludes tähelepandava kordaminekuga lavale. Karl Ots — Tristanina ja O. Torokoff-Tiedeberg Isoldena — oli sobiv paar, kes panid end maksma neis hiigelosades tunnustusväärselt. Esimene tolles sangarlikus osas haaras jälle oma kindlasti väljapeetud jõulise mehisusega, kusjuures hääl kõlas kogu ooperi ulatuses värskelt ning jõurikkalt, aga teine — hääleliselt küll lüürilisem oma partnerist, ent siiski küllaldasel määral kandev, võlus kõigepealt oma veetleva kujuga ja vägagi usutava mänguga. Mõlemad olid oma osasse sisseelanud ja viisid selle läbi tugeva elamuspingega. Eriti naudingurikkaks kujunes 2. vaatuse suur armastus duett, mis helluse, kirglikkuse ja ootamatu seesmise soojusega esile toodi. Võib mõlemile näitlejale tõsiselt õnne soovida sellise vastutusrikka ülesandega kordaläinult toimetulekuga. Teistest osalistest märkigem Isolde näitsiku Brangänena, Hella Tetre, kes oma osa küll tähelepandava tõsidusega oli püüdnud läbitöötada, aga nõuetavas ümaruses mõnda puudu jättis, siis K. Viitoli, kes Kurvenalina, eriti viimases vaatuses usutava hoolega oma isanda tervise eest valvel oli. B. Hansen'i kuningas Marke jäi kuidagi kahvatuks, misjuures kõrgemad toonid kõlasid liigagi tuhmilt, forseeritult. Ooperi lavaline ja muusikaline juhatus Hanno Kompus + Raimund Kull olid väga asjaja ajakohaste kärbetega toime tulnud, vähendades originaalooperi kestvust $4\frac{1}{2}$ tunnilt 3 tunnile, mille all ooper vististi ei kannatanud. Seejuures muusikalis-kunstiline väljatöötus, kuigi selles vähemaid lenarlusi juhtus, tundus kõigiti kontsentreeritum, hoolikam kui mõnigi kord varem. Ja kuigi orkester ei suutnud pakkuda sed toredat kõlatihedust, mida ikka ja jälle tahaks kuulda just Wagneri originaal-orkestrilt, ometi töö tulemused lepitasid sellegagi mis pakuti nüüd heast tahtest. H. Kompus'e lavastust peab kiiduväärselt märkima. Eks tema lavastuslikud ideed ole siin teiste kaudu rahuldusrikast täitmist leidnud. Aga dekoraator A. Tuurand'il oli jälle võimalus paar hästiõnnestunud pilti anda: esimese vaatuse lavapilt, avarat merd mööda kihutaval laevalael, oli leidlikult lahendatud, kusjuures erilise effekti lõi kaugelt mööduv saarestik ja laeva Kroonwalli randa saabumine. Ka teine pilt — Marke kuningalossi aed Kronwallis, oma varjurikka hämarusega ja tagapõhjal sillerdava veega oli kauniks fooniks tollele kuulsale armastusduetile. „Tristan ja Isolde" lavastus „Estonia" poolt on julge samm. Kuigi see muusika-draama ei saa meil vist pretenteerida laiemate hulkade huvile, siiski ta lavastamist „Estonia" poolt tuleb õigustatuks pidada. See on teos, mis meie ooperiteatrit jälle sammu edasi viib. Nüüd oodakem, mil' hammas hakkab „Laulumeistrile" külge!

Riho Päts.

Tartu teated.

N.M.K.Ü. maailmaliidu sekretär Davis Tartus.

Esmaspäewal jõudis Lõuna-Eestist Tartu NMKÜ-le külaline dr. D. Davis, kes on NMKÜ maailmaliidu sekretäriks Genfis. Dr. Davise reisi eesmärgiks on tutwumine Eestis NMKÜ-de tööga. Ühtlasi esineb ta siin ettekannetega N. M. K. Ü. töö ja probleemide üle. Peale selle on dr. Davisel kokkusaamisi Eesti NMKÜ. Liidu ja Tartu NMKÜ. esimehe prof. H. B. Rahamäega ja teiste juhtiwate tegelastega. Tartust sõidab dr. Davis Tallinna.

Wiis suwekolonii krundi kasutajat wäljatõstmisele.

Wiis suwekolonii krundi kasutajat on nende käes olewate kruntide kuuridesse ahjud ehitanud ja elama asunud. Kuna see wastolus krundikasutamise määrustega, siis on linnawalitsus otsustanud need krundikasutajad wälja tõsta ja kuuridest ahjud maha lõhkuda.

Woorimehed paluwad hobusemaksu alandada.

Tartu Woorimeeste Seltsi poolt on esitatud linnawalitsusele palwe, et wiimane alandaks hobusemaksu 50 prots. wõrra. Praegune hobusemaks on 13 kr. aastas. Oma palwe põhjenduseks toowad woorimehed ette nende wäheseid teenistusolusid ja rasket majanduslist olukorda.

Õpetajate seltsi aastane töö.

Tartu Õpetajate Seltsi on koondunud kesk-, kutse- ja algkooliõpetajad ning lasteaednikud. Praegu on liikmete arw üle 200. Wastawalt kooliitüübile töötawad oma ülesannete juures koondised (kutse- ja keskkooliõpet. koond.), sektsioonid (matemaatika, eesti keele jne.) ja toimkonnad (peo- ja raamatukogu toimk.).

Aruande aasta jooksul on selts pidanud 2 üldkoosolekut, 18 referaati, ühe ekskursiooni ja palju muid kooswiibimisi nii sektsioonide kui ka toimkondade korraldusel.

Raamatukogule on wiimasel ajal enam tähelepanu pööratud. Et liikmeskonnas on soow tutwuda eriti uusima pedagoogilise kirjandusega, kooli õppe- ja käsiraamatutega, siis kutsuti ellu raamatukogu toimkond, mis lubas astuda selleks wajalisi samme. Pöörduti autorite ja kirjastajate poole palwega, et need annetaksid seltsile oma wäljaandeid nn. alalisele näitusele. Kirjastajad kui ka autorid tulid lahkesti wastu ja annetasid seltsile üle 400 raamatu.

Möödunud aasta aruandes on kulud ja tulud tasakaalus 2086 kr. peal. Käesolewa aasta eelarwes kulud ja tulud on tasakaalus 1375 kr. peal.

Reedel peetakse seltsi aasta peakoosolekut.

Huwitaw üliõpilaskoori kontsert tulemas.

Akadeemiline meeskoor, milline on ühtlasi ka üliõpilaskonna esinduskooriks, teeb ettewalmistusi, nagu kuuleme, suuremaks ja huwitawaks suurkontserdiks. Kontsert leiab aset nowembrikuul ja on sellepoolest eriti huwipakkuw, et kaastegewateks olewat naisüliõpilasorganisatsioonide kwartetid — nimelt E. Naisüliõpilaste Seltsist ja korp! Filiae Patriae'st. Kawa harjutused olewat käimas.

Üliõpilaskonna juhatus määras muuseas Akadeemilisele Meeskoorile oma wiimasel koosolekul 150 kr. toetust üliõpilaskonna eelarwes olewatest summadest, mis on nähtud ette toetusteks organisatsioonidele. See toetus kulub kooril peaasjalikult nootide muretsemiseks.

Lauluõpetajad peawad nõu.

Kolmapäewa pealelõunaks kella 5 on linnakoolivalitsuse ruumesse kokku kutsutud alg- ja keskkoolide lauluõpetajate koosolek. Koosolekul tulewad arutusele koolide kewadise laulupeo korraldamisega seoses olewad küsimused.

Neljale aianduskrundi kasutajale öeldakse üles.

Neli aianduskruntide rentijat ei ole kruntidele aeda rajanud ja linnawalitsus on otsustanud neile krundid üles öelda 1. nowembriks.

N. K. L. söögisaalis uus kokk.

Naiste Karskusliidu söögimaja on ikka taotlenud reforme toitlusalal. Mitte üksi seda, et seal walmistatakse liha- ja taimetoite kõrwuti, waid ka üldwalmistuswiis on terwishoiu nõuetele täiesti wastaw. Eile algas keetmisega tegelik keetja-kokk, kuna seni on sellel kohal olnud instruktori kutsega isikud.

Toitudele maitse andmisel mängib küllalt tähtsat osa ka wesi. Seni oli Liidul wesi oma weewärgist, mis lubjane, kuid nüüd on weewärk ühendatud linna weega, mis on puhas ja maitsekas.

Üliõpilaskonna loterii wõidud.

Tänases lehes on awaldatud üliõpilaskonna rahalise loterii numbrid.

Uue korporatsiooni asutamiseks antakse nõusolek.

Üliõpilaskonna juhatuse esmaspäewasel koosolekul andis asutada kawatsetawa korporatsiooni „Frat! Liberalia" asutajate liikmete esindaja, üliõp. Eller, seletusi uue organisatsiooni asutamise põhjustest ja sihtidest. Uus üliõpilasorganisatsioon tahtwat kaswatusküsimusi käsitleda teistelt alustelt kui see senini meie üliõpilasorganisatsioonides sünnib. Meil olewat küll tõesti palju organisatsioone juba, kuid nad ei rahuldawat kõigi üliõpilaste nõudeid. Uue organisatsiooni alustest nimetatakse eriti karskusnõuet. Samuti on asutada kawatsetaw korporatsioon rahwuswahelise ilmega. Mõnesuguste mõttewahetuste järele üliõpilaskonna juhatus asus seisukohale, et uue üliõpilasorganisatsiooni awamisele wastuseismiseks ei ole põhjusi. See seisukoht läheb üliõpilaskonna edustusele kinnitamiseks. Kui ka edustus on oma seisukoha wõtnud, annab alles ülikooli walitsus kas oma nõusoleku registreerimiseks wõi mitte. Enamik asutajaid liikmeid on uues korporatsioonis wõrdlemisi noored liikmed.

Järgmine edustuse koosolek, millel Liberalia küsimus üliõpilaskonna seisukohalt tuleb lõpuotsustamisele, on arwatawasti alles tulewal nädalal. Käesolewal nädalal üliõpilaskonna edustus oma koosolekut ei pea.

Kasutuskruntide rendileandmine.

Linna kinniswara-korteriosakonnas on alganud linna kasutuskruntide rendile andmine ühele aastale, s. o. 15. okt. 1933 kuni 15. okt. 1934: Kruntide rendile andmine lõpeb 31. detsembril. Kruntide rendile andmine ja rendiraha wastuwõtmine toimub kinniswara-korteriosakonnas tööpäewiti kella 9—2-ni.

Iga krundi kohta sõlmitakse kirjalik leping.

Töötuid 731.

Tartu linna ja maa tööbörsil registreeriti neil päewil töötuid: mehi 382. Neist 16 esimeses ja 11 teises kategoorias. Töötuid naisi oli 349. Neist 21 esimeses ja 61 teises kategoorias. Kokku töötuid 731.

Tänu walgelille nimel.

30. septembril ja 1. oktoobril s. a. Tartu tiisikuse wastu wõitlemise seltsi poolt korraldatud karbikorjandusest tuli sisse Tartu linnas kr. 1346,57, maakonnas kr. 61,88 — kokku 1408,45 kr., millest propaganda ja korjanduse korraldamise kulud 193,84 kr. suuruses maha arwatud, puhastulu üle jääb 1214,61 kr.

Korjanduslehtedega sissetulekud on weel selgumata, kuna lehtedega korjandus jatkub edasi kuni 1. detsembrini 1933. a.

Tänawune walgelillepäew on kõigiti korda läinud ja täiesti rahuldawa sissetuleku annud.

Seltsi juhatus ütleb siinkohal soojemat tänu kõigile, kes walgelillepäewa kordaminekuks kaasa aidanud. Olgu tänatud mihästi lahked annetajad kui ka korjajad ja korraldajad.

Juhatus.

Tuletõrje tänu.

Üleriikliku tuletõrje nädala puhul 10.—17. sept. korraldatud lehtedega korjandus majades ja karbikorjandus 8. ja 9. oktoobril s. a. on andnud: lehtedega 2631,15 kr., karpidega 905,58 kr., kokku 3536,73 krooni, kulud 74,59 kr., seega puhas ülejääk 3462,14 kr.

Sügawat tänu kõigile lahkeile annetajaile kui ka korjajaile ja kõigile, kes korjanduse kordaminekuks kaasa aidanud, awaldab siin kohal

Tartu Wab. Tuletõrje juhatus.

Lühidalt.

Ainult wene keele kursust korraldatakse wene gümnaasiumi ruumes. Saksa ja inglisekeele kursused jäid ära.

Tartu kinod.

„Athena"

awas oma sügishooaja esimese hispaaniakeelse helifilmiga, mida meil siin seni nähtud. Nagu näitab juba filmi nimi — „Mustlaste kuningas" — pakub ta meile huwitawat romantikat, kusjuures kontrastiks hästi ära kasutatud õukonna ringkonnad. „Kuningat" mängib ja laulab kuulus tenor don Jose Mojica, temasse armuwat printsessi priimabaleriin Rosita Moreno, meie filmipublikule uus ja wäga meeldiw nägu. Ilusakõlaline hispaania keel ei ole milgi kombel sündmustikust arusaamisel takistuseks. Tänu uuele heliaparatuurile, laul, eriti Mojica oma, kõlab suurepäraselt. Wäga waatamis- ja kuulamiswäärne film.

Kiriklikke teateid.

Peetri kirik. Kolmapäewal kell 7 õhtul jumalateenistus. Õp. J. Treumann.

Kõnesid ja koosolekuid.

Akadeemilise Anglo-Eesti ühingu konwersatsiooni õhtu kolmapäewal 18. okt. kell 9 õhtul üliõpilasmaja edustuse saalis. Kõneleb dr. Oras. Muusikalisi ettekandeid. Konwersatsioon. Tee. Osa wõtma palutud kõik inglisekeelest huwitatud.

Loodusuurijate Seltsi koosolek neljapäewal, kell 20 geoloog. audit. Aia tän. 46. Päewakorras: mag. Josep Ust'i ettekanne: „Põlewkiwi-õli natrium-hüdrosiidis lahustuwast osast ja selle kasutuswõimalustest." Ametlikus osas: Jookswaid asju.

Teater ja muusika.

Neljapäewal „Neitsid lampidega" wiimast korda.

August Mälgu „Neitsid lampidega", missuguse komöödia on läbilöönumaid lawatöid meie teatrite repertuaaris, läheb neljapäewal wiimast korda. See hoogne ja huumoriküllane komöödia läheb publiku lakkamatul naerul, mille tõttu olgu wiimasele etendusele eriti tähelepanu juhitud. Odawad hinnad, pääsmed 10—50 sendini.

August Strindbergi „Erik 14.".

Laupäewal tuleb „Wanemuises" esietendusele August Strindbergi kuulus ajalooline näidend „Erik 14.", mille juures näitetrupp on juba üle kuu pidewalt töötanud. Lawastaja A. Sunne, kostüümide joonistused Jaan Wahtralt, dekoratsioonid W. Haasilt. August Strindbergi „Erik 14." kujuneb „Wanemuise" suurem lawastus käesolewal hooajal.

Sport.

Olümpia soowib rewanshi.

Pärast pühapäewast kaotust on awaldanud Tartu Olümpia mehed soowi, et nad saaks wõitjalt — üliõpilasmeeskonnalt — rewanshi. Esialgsete teadete järele on awaldanud tudengid nueks wõistlusteks walmisolekut ja uus mäng nimetatud meeskondade wahel korraldatakse tulewal pühapäewal. Olümpia esineb teistkordsel kohtamisel tugewdatud koosseisus, nimelt F. Kulliga keskpoolkaitsja kohal.

Tuletõrjujad jooksewad ja sõidawad rakmetes.

Tartu tuletõrje spordiring korraldab tulewal pühapäewal jooksu ja rattasõidu wõistlused. Jooksu wõistlused on pritsimaja ees asfalt-teedel, kuna aga rattamehed sõidawad Narwa maanteed wälja. Rattawõistlustel on noorematel meestel 25 ja wanadel, üle 35 a. 15 km sõita. Mõlemal alal wõisteldakse rakmetes. Auhindu on hulgaliselt. Wõistlejail tuleb registreerida pritsimajas hra Hendriksonile.

Jaapanlased ujuwad aina rekordeid.

Jaapanlased ujuwad aina rekordeid. Paari päewa eest 16-aastane 1500 wabaujumise wõitja olümpiaadil Kusuo Kitamura ujus uue rekordi 800 meetris — 10.03. Senine rekord oli ka jaapanlase nimel.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Hans Kõiwa. — Lina, tema kaswatamine ja harimine. Eesti Lina- ja Kanepikaswatajate Seltsi wäljaanne nr. 1. 167 lhk. Hind kr. 1.25.

„Külwaja" nr. 7—8.

„Eesti Rohuteadlane nr. 9.

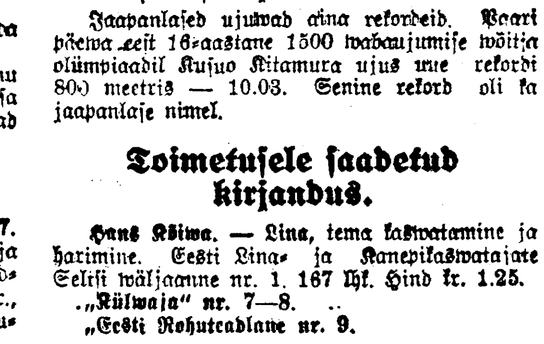

Tartu terwishoidlikud olud põhjalikule uurimisele.

Täna westlesime Tartu linna statistika büroo juhataja A. Isotammega.

„Oli palju tööd ka selle rahwahääletusega?"

„Miks mitte, andis kohe rahmeldada. Nii elawat hääletust pole ju meil weel olnud ja loomulik, et sellega ühes siis ka statistika bürool kui kohapealsel hääletuse tehnilisel läbiwiijal rohkesti tegemist. Üht peab kõige selle juures alla kriipsutama, et kodanikud, kellega bürool tuli tegemist teha hääletusmaterjali kätteandmisel ja nimekirjade kontrollimisel wõi muidu hääletusega seoses olnud küsimustes, olid wäga wiisakad ja rahulikud. Pinewus oli nagu rohkem suletud kodanikkude siseilma."

„Tekkis ka arusaamatusi tehniliste tööde juures?"

„Peaaegu mitte mingisugust. Bürool on juba mõnda aega hääleõiguslikkude kodanikkude kartoteek sisseseatud. see hõlbustab märksa tööd ja wõimaldab kuludes kokkuhoidu. Kaks wiimast rahwahääletust on läinud maksma bürool kumbki 1100 kr. Waremini, kui olid weel tarwitusel teised nimestikud, olid kulud märksa suuremad."

„Mis muidu seisab büroo lähemas tegewuskawas?"

„Uue Tartu aastaraamatu wäljaandmine ja wäike broshüür elektri üle. Wiimane on mõeldud kodanikkude laiadele hulkadele mõningate uuemate teadetega elektri tariifide üle."

„Missugust ala seekordses aastaraamatus lähemalt uurite?"

„Põhjalikumale waatlusele wõtame Tartu terwishoidlised olud. Siin on mõndagi huwitawat käsitleda. Linna terwishoiu arst on selleks juba mõnda aega eeltööd teinud."

„Mis büroolt weel head on tulemas?"

„Bürool on üsna rohkesti mitmesugust statistilist materjali, mida wõiks mitmet moodi kasutada. Kuid praegu on tegewuse raskuspunkt suunatud aastaraamatute korraldamisele ja muud tööd peawad jääma edaspidiseks."

Tartu kalmistute hauakirjad.

Piiblisalmidest wemmalwärssideni.

Astusin Tartu wanemale ning muinsusrikkamale kalmistule, mille wärawakaarel wõidurõõmutseb Tartu murdes pühakirja salm: „Õndsa omma ne koolnu, kes Issandan koolwa." Murre oma sügawtõsiduses mõjub arhailiselt, õilsalt ja rahustawalt-südamlikult.

Pöördun peateest pahemale ja alustan wanade haudade waatlust. Esimene, mis mulle oma erilisuse poolest silma torkas, oli wana wiltuwajunud ristimoonutis järgmise epitaafiga:

„Jehowa om mo karjus ei ole mul putos. Siin hengab Jummala rahhun Juhhan Addon, koolnu 22. nowempril 1823 astal".

Siin ilmneb tüübiline epitaafide keel, milline on pärit, nagu surmadaatum näitab, 19. sajandi esimesest poolest. Mainitud sajandi epitaafid seisawad eranditult saksapärasuse kammitsais, millest lõplikult alles meie iseseiswuse päewil wabaneti.

Kalmistu wanemas osas leidub õige sageli saksakeelseid, mõnel üksikul juhul ka prantsuse- ja ladinakeelseid epitaafe. Ei ole siis ime, kui meie Maarja, kui Tartu wanemas eesti kalmistus, leiame epitaafel arhailisi sõnu ja wõõrapäraseid kirjutuswiise. Üsna sagedad on sõnad — Februar, July, sien, syn (pro siin), Familie, Wamil jne. Kalmistu aianurgas asub üks kinnitallatud haud, mille kalmukiwile on omaaegne käsi grawеerinud „Sien hengab Wamil Pöök". Millegi pärast on tolleaegse „maakeelega" otseses seoses ka epitaafide sisu. Kapiitlitega alussambail, sarkofaagel, urnide alussambail ja ristikiwil jutustawad epitaafid surma- ja igawikuküsimusist. Piiblisalmes esineb sentimentaalitsew toon ja kellajalt sätlinud filosoofiline waade, mis andis hingele suurema tähtsuse ja [illegible] selle mateeria kõrwal esikohale. Elu on kannatus ja hädaorg; reaalsuse salgamine, andumine jumalariigi ideele on tolleaja epitaafide sisuline motiiw.

Näit.: „Kristos om mo elo ja surm mo kasu"; wõi „Mailm jä minust maha, Ei ma enamb taha so rõmo maitseda" (surmadaatum 1847).

Kuni 1900. aastani ei märka mingit olulist muutust, ei epitaafide sisus ega keeles. Alles mõni aasta hiljem teeb epitaafide keel edusamme, wõõrapärasusest waba eesti keele poole, kuna sisu on endiselt sama.

Iseseiswuse aastad toowad epitaafide ajaloosse põhjaliku muutuse: „maakeele" asemele astub poliitiliselt ja kultuuriliselt iseseiswa rahwa keel ja piiblisalmid asendatakse waba fantaasia looominguga. Maarja kalmistu uwel jaol ja Pauluse kalmistul esinewad õige sageli epitaafides waba fantaasia looming, laenatud wärsid luuletajailt jne., kuna Jaani koguduse kalmistul loeme praegugi endiselt äsjamaetute kalmukiwilt piiblisalme ja sellelaadilisi sentimentaalseid wäljendusi.

Maarja kalmistul, suure tee äärest paremat kätt, on dr. med. Eugen Jannseni hauakiwil Lydia Koidula luuletis: „Su linnud wnd mul' laulawad, mu põrmust lilled õitsewad, mu isamaa!" See on ilusamaid epitaafe.

Pauluse kalmistul lugesin ühe omapärase motiiwiga hauakirja, milles awaldub kogu elu eesmärk ja mõtegi: „Sa lased närtsind lehed langeda, et kaswaksid uued ja paremad", (surmadaatum 1928. a.).

Kuid „waba fantaasia looming" on läinud ka liialdustesse. Nii leidub terwe rida wemmalwärsi stiilis ja ebamäärase sisuga epitaafe, mis pole küll kõlwulised kalmukiwikirjaks. Näit.: „Kand laewast ruttu maha jääb, weel rutem elu laine lääb!", wõi teine „romantiline" salmike: „Ma ootasin head, aga õnnetus tuli. Ja ootasin walgust ja must pime tuli. Minu kannel on leinamiseks saanud ja nutjatele hoigamiseks."

Ei ole ükskõik, milline epitaaf ehib hauakiwi. Kes ei suuda ise hauakirja koostada, laenaku mõni sellekohane wärss luuletajailt.

Ringi ümber kodumaa.

Tartumaalt.

Rahwarohke sügislaat Palamusel. Palamuse sügislaat kujunes wihmase ilma peale waatamata rahwa- ja kaubarohkeks. Rohkesti oli laadale toodud kariloomi. Hinnad olid siiski kaunis kõrged. Nii maksti headest lüpsilehmadest 50—65 kr., halwematest 25—45 kr. Häid pulle laadal ei olnud, aastased pullid maksid 35—40 kr., 3—4-puudalised lambad maksid 7—10 kr. Rohkesti oli ka laadale toodud põrsaid. 4-nädalalistest põrsastest maksti 6,5—7,5 kr., suurematest 8—10 kr.

Kawildas murdsid hundid lambaid. Sügisest saadik peawad hundid Kawilda walda hirmu all. Senini tegid „wõsawillemid" oma tööd peaasjalikult Palupõhja külas. Nädala aja eest arwestati huntide ohwriks langenud lammaste arwu 28 peale.

Nüüd on hundid edasi tunginud ja oma häwitust hakanud arendama ka Porinurme külas. Wiharu külas, Kaldi talus, murdsid nad ära kaks lammast. Talu asub üksikult metsas. Ühe lamba olid hundid päris ära söönud, teine oli jäetud poolikuks.

Walgamaalt.

Muusikamehe juubel Laatres. Neil päewil pühitses Otto Lesing oma 60. sünnipäewa. Juubilar on orkestris kaasa töötanud 20 aastat. Juubilari praegune elukoht on Laatre asunduses, mis koori tegewuskohast kümmekond kilomeetrit eemal on. Kuid siiski orkestri harjutustele ja mängudele, isegi talwel, mõnikord jala teekonda ette wõttes, see kuuekümne eluaastate mees, on harjutusteks ja esinemisteks alati kohal olnud.

Rakwerest.

Rakwere elanikkude arw 1850. aastal. 1850. a. oli andmete järele Rakweres: kaupmehi ühes perekonna liikmetega 57 in., käsitöölisi 734, bürgereid 467, linna piirirahwast 681, linna talupoegi 37, kokku 1976 in. Nendest kirjaoskamatuid 201 inimest. „Kõrgemates ametites" olid alama rahwa hulgast: kohtuteener, öötraht, haagrehi kohtu pelsumeister, aksiisi walitsuse kojamees, kiriku kellalööja, koolide majahoidjad ja linna karjane!

See juhtus maal.

Keeleuuendus.

W. walla rahwas, eriti noorem põlw, on arusaamisele jõudnud, et eesti oma sõnawara on napp ja uute ning rahwuswaheliste sõnade tarwitusele wõtt hädawajalik. Kuigi enamikule ühe kui teise sõna tähendus üsna hämar, põimitakse neid siiski igasse lausesse.

Walla waestemajas elab wana eideke, kel „jooksja" puusas. Eideke palus wallawanemat, et see ta linna saadab „soonetriikija" juurde. „Mis perglit," pahandas wallawanem, „pea sind walla kulul ülewal ja saada nüüd weel linna kurameerima kah! Ei seda ei saa!" Muidugi soowis wanake waid masseerija juurde, kuid sinna ta ei saanud. Teisel eidel sai wallas juba „lootusetus wanuses" olew tütar mehele. Ema seletas teistele: „Temal läks hästi. P. pidul sai poisiga tuttawaks. Maseerinud ja maseerinud teised seni, kuni olundki pruut ja peigmees."

Kusagil warrudel seletas noormees neiule: „See on wakt, et kui me praegusel eksperimendil minema läheme, leotab wihm meid läbi." Fakt ja wakt on selles wallas ikka üks ja sama, kuid momenti ei segata mitte üksnes eksperimendi waid ka monumendiga.

Siis on isegi hästi, kui sõna on walesti tarwitatud ja ikkagi mõistetakse, mida soowitakse wäljendada, aru saadakse, kuid alati ei ole see nii. Kellegi mehe pool wiibis kohalik konstaabel. Wahetati mõtteid ühe kui teise asja üle. Wiimaks wõttis mees oma pisikese ja tragi poja põlwedele ja lausus: „Waat' sest kaswab alles printsiip." Kuid siis ta kahtles oma awalduses ja päris, et mis õieti on „printsiip". Ei teadnud ka konstaabel. Kuid arutluses jõuti kokkuleppele, et printsiip on lihtsalt printsiip ja muud midagi.

„Karjapreili" käis laadal.

Tammistu wallas, Tartumaal, kauples Mihkli laada priiks enesele N. talu karjane juba kewadel. Nüüd, mil laadapäew kätte jõudis, läks wiimane juba üks päew warem laadale, seletades peremehele, et laubas olewat mihklilaat prii ja laat kestwat 3 päewa: potilaat, pärislaat ja mustlaslaat. Tema juba oma õigusi ei lase kitsendada.

Minnes wõttis karjus weel peremehelt suweteenistuse, rahapalga, „kopika päält" wälja.

(Karjapreiliks tuleb karjust sellepärast nimetada, et karjane ei sobi enam selle kohta öelda, kellel „päriskindel peidmees" ja kel pundrid, wiksid ja wiilid karja juures kaasas.) Ainukeseks õnnetuseks oli see, et päriskindel „peidmees" istub juba teist kuud Tartus wangla walwurite hoole all, et teised preilid üle ei saaks wõtta, nõnda kaua kui „tema" pulmakleiti teenib. Ja nüüd, kus raha käes, just nõnda palju, et saab kleidi pulmadeks, otsustas „karjapreili" seda näidata tulewasele. Selleks läkski Tartu ja käis kolmel laadapäewal wangimajas tulewasega nõu pidamas, kuidas ja kust osta see wäärtuslik ese.

Igakord wiis ta kostiks maiustusi ja kollast saia. Kaup sobis nii, et karjus jättis oma raha „laenuks" tulewasele, sest kleidiga ei ole ju praegu midagi teha.

Tagasitulles ei olnud peremees karjusega ühel arwamisel laada pikkuse suhtes. Peremees andis ainult öömaja, mille järele „karjapreili" pidi lahkuma. Nüüd oli wiimasel „wesi ahjus": polnud pulmakleiti, raha, teenistust ja „peidmeeskit". Wiimasel on weel 3 kuud prii ülespidamist. Kui ei oleks olnud 3-päewalist laata, oleks kõik teisiti olnud!

Majandusteated

Saksamaa tööstustoodang suurenenud.

Saksa konjunktuur-büroo teatab, et läinud aastaga wõrreldes on käesolewal ajal Saksamaa tööstustoodang palju suurem. Nõnda tõendatakse, et augustis ületas toodang 22 prots. läinud aasta augusti toodangu. Ka põllumajanduse toodang olewat 1932. a. toodangust suurem. Töötute arw näitawat järjekindlat langust.

Maailma suhkrutoodang wähenenud.

Wiimased aastad on suhkrutööstusele hindade langemise mõjul raskeks kujunenud. Kõik suhkrutööstuste katsed hindasid tõsta ei ole andnud nendele rahuldawaid tulemusi ja käesolewal ajal on maailmaturul hinnad madalamad kui läinud aasta samal ajal. Nõnda noteeriti 1932. a. oktoobris New-Yorgi börsil suhkur 98 kuld senti ja käesolewas oktoobris 84 kuld senti. Kuid 1932. a. jaanuaris maksis seal suhkur 105 senti. Hindade languse mõjul on wähenenud ka toodang. 1929./30. majandusaastal produtseeriti maailmas 24,9 milj. tn. suhkrut, 1930./31. a. — 25,9 milj., 1931./32. a. 22,8 ja 1932/33. a. — 20,2 milj. tn. Mõnes suures suhkrutootjas maas on toodang langenud üle 50 prots.

Ameerika majanduselus langus.

Wiimased nädalad tõendawad Ameerika-Ühendriikidele, et ainult rahanduspolitiliste wõtetega ei saa majanduselu weel kriisist wälja wiia. Ei saa salata, et presidendi esimesed sammud rahanduse ümberkorraldamise alal mõjusid hästi, ja et esimestel kuudel selle järele näeme majanduselus teatawat tõusu ja paranemist. Wiimased nädalad aga kinnitawad, et see tõus on olnud ilma kindlama aluseta ja ei ole mitte tingitud olnud olukorra tõelisest paranemisest, waid oli ainult pettepilt. Sellepärast ei tule sugugi imestada, et wiimastel nädalatel näeme Ameerika majanduselus langust. Nõnda on tööstusaktsiate indeks juulist kuni oktoobrini langenud 80 kuni 72, raudteede aktsiad 46 kuni 34 jne. Terasetööstus töötas juulis 59-prots. koormatusega ja oktoobri esimesel nädalal 42 prots. Märgatawalt on wähenenud ka õlitoodang.

President Roosevelti üheks püüdeks oli ka siseturul hindasid tõsta. Esimestel kuudel liikusid hinnad tõesti tõusu sihis. Kuid alates juba juulist, on paljude saaduste hinnad otse kohutawalt langenud. Üldiselt on hinnad praegu ikkagi weel madalamal tasemel, kui nad olid 1913. a.

Raadio ringhäälingu kawa:

Reedel, 20. oktoobril.

Tartu. Kell 17,45 rekl. ja helipl. 18,00 ülek. Tall. 20,00 ilmat. ja ajan.-õiend. 20,05 ülek. Tall.

Tallinna. Kell 17,45 rekl. ja helipl. 18,00 wälism. päewauud. 18,15 lastet. 18,45 kodum. päewauud. 19,00 Alfred Saul: Loomusünnid. 19,30 Hugo Reiman: „Eestlaste eluwõime". 4. loeng: „Eestlaste haridus". 20,00 ülek. Tartust. 20,05 kontsert. 21,30 helipl.

Laupäewal, 21. oktoobril.

Tartu. Kell 17,45 rekl. ja helipl. 18,00 ülek. Tall. 20,00 ilmat. ja ajan.-õiend. 20,05 ülek. Tall.

Tallinna. Kell 17,45 rekl. ja helipl. 18,00 wälism. päewauud. 18,15 helipl. 18,45 kodum. päewauud. 19,00 mag. Jakob Lukats: Reisil Kanadas indiaanlaste juures. 19,30 „Päewalehe" toimet. E. Jalak: Nädala wälispol. ringwaade. 20,00 ülek. Tartust. 20,05 kontsert. 21,30 wana tantsumuus. helipl. 22,15 moods. tantsum.

Riigikohus.

Riigikohtu kriminaal-osakonnas 1. now. arutusele määratud Paul Saaritsa, Eduard Magausa, Johannes Lääne, August Külaotsa (2), Adolf Mathieseni, Woldemar Taburi, Paul Arbeiteri, Johannes Lindströmi, Anton Rokkuri, Walter Koroli, Woldemar Waheri, Oswald Dilma, Woldemar Kuke, August Siimensoni (2), Jaan Uibo, Andres ja Robert Kõiwude, Karl Pödersoni ja Adalbert Kanguri, Wassili Tarasenkowi, Herman Liiwaku, Anna Leppa, Mattwei Kure, Karl Pankiepa, Mihkel Põllu, Ewald Räti jt., Kristjan Markwardti ja Ernst Listaki, Alfred Gebhardi, Eduard Mummi ja Heinrich Minni jt. süüdistusasjad.

Riigikohtu kriminaal-osakonnas 8. now. arutusele määratud Sinaida Jakobsoni, Bernhard-Eduard Lille, Bernhard Kentemi, Jaan Waharthali, Erich Kleini, Johannes Aasa, Adolf Raimi ja Julius Liiwaku, Eduard Preisi, Boris Bezanitski, Emilie Kogeri, Mihkel Söödi, Oskar Willmanni, Johannes Treieri ja Hugo Willemsoni, Woldemar Toome Eulo Sahama, Emilie Freidenbergi, Marie ja Heinrich Sarapuude, Joosep Fuchsi Johannes Alteri, Pauline Ehrenbuschi, Anna Rootsi, Albert Türnpuu jt. Karl Heinmanni, Heinrich Kustawuse ja Eduard Kabaka August ja Jaan Käiti, Martin Kärneri, Johannes ja Aliide Münterite, Arnold Lootuse ja Karl Werbaumi, Semjon Roosioja jt. ja Liisa Paugu (Pauk) süüdistusasjad.

Suuremalt jaolt kuiw.

Kolmapäewal keskmise kiirusega edelapoolseid tuuli, muutlik pilwitus, hommikul kohati udu. Suuremalt jaolt kuiw, temperatuur 0 kraadist öösel 12 kraadini päewal.

Ülewaade teisipäewal, 17. oktoobril.

Eilne Leedu nõrk madalrõhkkond liikus möödunud öösel ühes wihmasadudega üle Läti ja Eesti Lõuna-Soome ning põhjustas ka täna hommikul Põhja-Eestis weel kohati wihma ja udu. Schoti mere madalrõhkkond on liikunud keskkohtadega Lõuna-Norrasse ja Läänemerele ning täitub. Atlandilt läheneb Islandile uus tugew madalrõhkkond. Kõrgerõhkkonnad waldawad Euroopa-Wene, Balkani ja Lääne-Euroopa, kusjuures Wene kõrgerõhkkond näib ajutiseks lainewat ka Läänemere idarannikule. Temperatuur Lääne-Euroopas langenud, Läänemere idarannikul wähe tõusnud, mujal endine. Eestis oli eile päewal 5—8 kraadi, öösel 5—6 kr. ja täna hommikul 6—8 kraadi sooja.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastusühisus „Postimees".
Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.

16. okt. kell 1/2 8 õ. lahkus vaikselt siit ilmast minu unustamata armas abikaas

Jaak Mangus

Sünd. 6. nov. 1863. a.

Mullapõue paigutamine laupäeval, 21. okt. kell 2 Tartu Peetri uuele kalmistule, Tallinna tee ääres.

Sügavas leinas naine.

«Vanemuise» teater
Neljapäeval, 19. okt. kell 8 õ.
Odavahinnal. etendus
Neitsid lampidega.
A. Mälk'i näidend 4 v.
Pääsetähed 10, 20, 30, 40 ja 50 senti ühes riidehoiuga.

Academic Anglo Estonian Society
Social Gathering of the English conversation group on the 18-th 9. p. m. in the Hall of the Students House.
All Englishspeaking people are invited to attend. Entrance free!

Loodusuurijate Seltsi koosolek:
Neljap. 19. X 33 kell 20 geoloog. audit. Aia tän. 46.
Päevakorras: mag. Josep Usk'i ettekanne: «Põlevkivi-õli natrium- hüdroksüüdis lahustuvast osast ja selle kasustusvõimalustest.»
Ametlikus osas: Jooksvaid asju.

VEORUTOD
kolimiseks ja muudeks vedudeks alati saadaval.
H. PETERSON
Auto-Transport
Kastani 25 Tel. 5-07

Müümised

2000
heliplaati à Kr. 1.50
eesti-, saksa-, venek. ja muusika. **Grammofonide** müük soodsam. tingim.
Ülikooli tänav nr. 30, Raekoja taga.
Asjatundl. membraanide ja grammof. parand.

BRILLIANT

Tindid, tušid, kontori-limid, kleppasta templivärv jne.
on parimad.
Pealadu: Tartu, Tiigi 78. Telefon 13-87.

Kudumise masinaid
saada igas numbris, nr. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, Tartus, Lodja t. 1—1, majaomanik.

Heas korras, tarvitatud
pianiino
on müüa. Karlova tänav nr. 69, korter 1.

Müüa «Schröderi»
pianiino
Tiigi tänav nr. 66.

Müüa majad
ehituskrundi ja aiaga ülemas linnajaos. Läh. teat. sit. «A. G.» all.

TARTU HELIKUNSTI SELTS
Pühapäeval, 22. okt. kell 8 õhtul
Ülikooli aulas

VIII kammermuusika-õhtu

Prantsuse helitöist.
Esinevad: **E. Turgan** (viiul), **M. Slatkin** (tšello), **L. Milk** (klaver), **O. Roots** (klaver).
Solist: **Arno Niitof** (bariton).
KAVAS: Debussy' sonaat, Franck'i trio nr. 1, Fauré ja Chaminade'i laule.
Pääsmed à 50 ja 75 senti, üli- ja kooliõpilasile à 25 senti eelmüügil J. Raudseppa raamatukaupl. Küüni tän. 1, ja kontserdipäeval kell 7 õhtul alates Ülikoolis.

Üliõpilaskonna rahalise loteril
I kindlalosimise võitude numbrid 15. okt. 1933.
Võit Kr. 500.— 96582, võit Kr. 100.— 56280, võit 50.— 54163, võit Kr. 10.— 71746, võit kr. 5.— 22607.
Võidud à 2 üliõpilaskonna rahalise loteriipiletit.
250, 3612, 6868, 12435, 15348, 18619, 18847, 33740, 43837, 46513, 63994, 65515, 66673, 74621, 74876, 78441, 82123, 84311, 93139, 98236.
Võidud à 1 üliõpilaskonna loteriipilet.
492, 761, 1266, 1447, 1765, 2106, 2335, 2499, 2915, 2982, 3354, 4163, 4202, 4291, 6113, 6760, 6763, 7768, 7771, 8507, 8796, 9165, 10335, 10778, 11309, 11330, 12039, 12380, 12446, 13078, 14990, 15344, 15751, 16399, 17359, 21300, 22327, 22518, 23673, 24431, 24482, 24484, 24516, 25265, 26017, 26332, 27608, 27706, 27768, 28182, 28357, 28487, 29801, 29835, 30585, 30795, 30960, 31161, 31180, 31552, 33733, 33886, 34404, 35061, 35117, 36093, 36095, 36570, 37800, 39097, 39196, 39274, 39897, 40022, 41434, 42046, 42570, 43047, 43638, 45097, 45408, 45696, 46551, 47145, 48450, 48554, 49000, 49265, 49498, 49872, 49957, 51423, 51516, 51655, 52203, 52613, 53323, 53838, 55382, 56322, 57092, 57493, 57697, 58637, 58691, 58761, 59188, 60334, 62433, 62470, 62576, 63123, 64185, 65419, 66004, 66441, 66541, 66751, 67080, 67708, 67962, 68660, 69498, 70592, 71660, 71748, 72441, 74079, 75097, 75204, 75429, 76136, 76198, 77571, 77589, 77785, 77802, 78953, 79367, 79535, 80113, 81507, 81630, 82193, 82393, 82543, 83363, 83461, 84483, 84485, 84541, 84596, 84661, 84663, 84671, 85077, 85981, 86060, 86559, 88675, 88974, 89566, 90060, 90116, 90559, 91408, 92406, 92410, 92491, 92856, 93932, 94902, 94953, 98551, 99296,
Võidud makstakse välja Üliõpilaskonna loteril büroost Tartus, Üliõpilasmajas, igal tööpäeval kella 10—2 p. l. võidupileti ettenäitajale 15. okt. kuni 15. novembrini k. a.
Võidud, mis selle aja jooksul pole välja võetud, langevad üliõpilaskonna kasuks.
Võitudelt tuleb tasuda võidu väljavõtmisel nõutav seaduslik protsent. Postiga saadetakse välja ainult need võidud, millel on saatekuiudeks postmark kaasas.
Järgmine kindel loosimine vana-aasta õhtul.
Üliõpilaskonna juhatus.

Sügishooajaks kohale jõudn. suurem saadetis naiste, meeste ja laste
JALANÕUSID

Peale selle saadaval suures valikus üldtuntud soome «Treugolniku» **kalosse** ja **botikuid** kõige uuemates mustrites. Odavad hinnad ja kauba headuse eest täielik vabr. vastutus.
Saapakauplus «ELEGANT»
Tartus, Küüni tän. 4.

TEADAANNE.
Tartu linnavalitsus teatab, et **23. oktoobril s. a. kell 10 h.** antakse üürile avalikul suulisel enampakkumisel **kinnisvara- ja korteriosakonnas, Gildi uul. 8, tuba nr. 4, alljärgnevad**

ajalehe kioskid

1) kiosk Barklai platsil, 2) kiosk Tähe ja Lootuse uul. nurgal, 3) kiosk Narva uul., vastu Peetri kirikut, 4) kiosk Lodja uul. Ujuksilla lähedal.
Pakkumine algab määratud alghindadest. Pakkujail tuleb sissemaksta enne pakkumise algust linnakassasse Kr. 10.— tagatiseks ja alla kirjutada pakkumistingimustele.
Linnavalitsusel on õigus pakkumisi tühistada ja kioskeid välja anda oma äranägemise järele; see juures kõrvale jätta enampakkumisel kõrgema summa pakkujaid. Pakkumistingimused on näha osakonnas tööpäeviti kl. 9—1 p.
Tartu linnavalitsus.

Mustvee alevi volikogu annab 24. oktoobril 1933. a. kl. 18 alevi majas

restoranide avamisload

1934.—1936. a. peale välja. Tempelmaksustatud sooviavaldused ruumide kirjelduse ja politsei tunnistusega anda alevivalitsusele kuni volikogu koosoleku alguseni.
14. okt. 1933. Alevivanem: G. Wentshikow. Sekretäri kt.: H. Wõõbus.

Hommikuleht „Kiirpost" vajab piiramatul arvul
lehemüüjaid

poisse

Lehtede väljaandmine Ülikooli t. 21 — „Postimehe" ekspeditsioonist homm. kella 1/2 7 alates.
„Kiirposti" talitus.

Müümised

Müüa odavasti uus riide- ja
puhvetikapp
ja söögilaud. Sealsamas müüa pruugitud kappe, väike kirjutuslaud ja lihtne tualett ja muud mööblit. Teen odavasti ja korralikult igasugu tisleritööd. Kaluri tänav 16, tisler hoovis.

Müüa aia ja äriruum. 2 väikest
maja
soods. tingim. 1 väike koht linnast 2 km., riigilaen peal, väike koht alevis (suur elum. 11 vakam. põldu), väljam. kr. 1000. Siis veel teisi maju ja talusid. Mäe tänav nr. 12, korter 4. II korral.

Iseäralistel põhjustel müüa täiesti korras
LOKOMOBIIL
firma «Falf.» 10—12 nominaal. j. 6 atmosf., hinnaga 750 kr. Kabala jaam. postk. 9. Hr. Tõnisson.

Tööotsimised

Vanem naisterahvas soovib **kohta**

lapse juure

või **perenaiseks.** Valdan kolm kohal. keelt sõnas ja kirjas, oman soovitused. Võru tän. 126, pudukauplus

---

Kuupalk sellele,
kes võimaldab korralikule neiule koha ärisse, tööstusse, või midagi muud. Kirjad slt. «Vaikne».

Keskealine naisterahvas palub
passija kohta.
Turu tänav nr. 102-a.

Majateenija
soovib kohta. On soovitused. Küsida A. Peetsi kauplusest Aia tänav 8, kella 4—7.

Korralik neiu vajab
kohta
passijaks või majasse. Tunneb vähe ka õmblustööd. Teat. Tähe tän. 60—19.

Täiesti palgata
ainult prii ülespidamise ja korteri eest, palub ükskõik kus ja millist tööd intell. aus ja korral. proua (end. majap. õpetaja) 4 a. tütarlapsega. Pakk. sit. «Kahekesi + 2».

Aus, korralik maaneiu
otsib kohta,
kas linna või maale. Ei põlga ühtegi tööd. Kirjad Postimehe rmtkp. «L. S.»

Korralik 25 a.
noormees
otsib tööd, kas villavabrikusse või veskisse. Nõus alguses tasuta töötama. Teat. sit. «Nõus ärasõiduks».

Ep. Tööandjad!
Kas tõesti ei leidu mingit kohta või tööd vaesele, töökale ja ausale neiule. Nõus ka ära sõitma. Kirjad sit. «Töökas ja aus».

Palub südamest mingit
kohta
meeldiva välimus. intellig preili, majap. kooli lõpetanud, omab praktika, on puhvetis ja ettekand. vilunud. Teat. sit. «Kurb saatus» all.

Austatud äriomanikud!
Kautsjoni võimeline, aus tütarlaps palub pisarsilmil **teenistust** Teie äris, kassas või müümises. Head soovitused. Pakkumised saata sit. «Palun» all.

---

35. a. noormees
otsib kohta
ükskõik missugust, oskab hobustega hästi ümber käia, tunneb ka iukkusepa tööd. Kirjad sit. kuni 25. skp. «1010»

NEIU
otsib **majateenija kohta** mõistab keeta ja ei põlga tööd. Teateid selle lehe talit. «200» all.

Õppin. vanem aednik,
paljude aast. jooksul vilunud selles ametis; töötanud sisekui ka välismail. Võtab kõiksugu ilu- ja viljapuuaedade töösid oma peale teha. Isikl. või kirjal. Võru tänav nr. 44, Tartus, aednik. Palun aadr. üles märkida.

Lokin
ja värvin vähese tasu eest, olen töös täiesti vilunud. Võru tänav 74, korter 9.

Tööpakkumised

Vajatakse 1 järgu
nais-kokka
külma leti jaoks ja noort viisakat kolme kohaliku keele oskusega toatüdrukut hotelli. Läbirääkimisele tulla Kristlik Noorte Naisühingu Suurturg 3, III k. Kella 10—12 e. l.

Vajatakse
õpilast-praktikanti
suuremasse koloniaal- toiduainete kauplusse. Soovitav kaubanduskooli haridusega preili. Üles anda kirj. «Postimehe» raamatukpl. «E. K» all.

Vajan vilunud
kingsepa töölisi
uue ja parandus töö peale. Promenadi tän. 8.

Tunnid

Vajatakse **Narva tunniandjat,**
kes valdab täielikult prantsuse ja saksa keelt. Korter ja pansion on perekonnas. Peale selle veel tunde umbes 10 nädalas. Andmed endise praktika kohta palutakse saata kirjalikult Tartu, Tööstuse tänav nr. 10, korter 6, sõna «Tunniandja» all.

Korteripakkumised

Tuba
hoovip., keeduvõim., elektr. on kohe välja üürida. Küsida Lootuse tän. 25—15.

Preili leiab korteri
taasüürilisena
Tähe tän. 60—19.

---

3 tuba
köök, eestuba, veranda välja üürida. Vabaduse tän. 27—3.

Korter
2 möbl. tuba üürile anda (klaveriga). Pargi tän. 1—1.

---

3 tuba
ja köök on välja üürida. Tähkvere tän. 18. Küsida majahoidja käest.

Ostmised

Soovin osta korras
saekaatrit.
Pakkumised palun saata ühes hinna ja firmaga Järva-Jaani. Hr. Veltmann.

Mustwees
võetakse «POSTIMEHE» ja «MAAMEHE» tellimisi ja kuulutusi vastu ning müüakse üksikuid numbreid Fr. Martinsoni kaupluses.

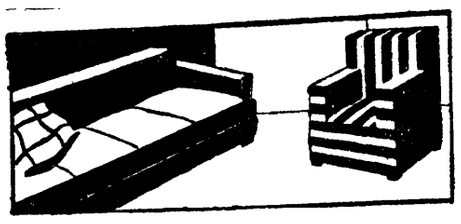

Moodsaid diivaneid
garnituure ja kushette valmistab odavasti
A. Lelle diivanitööstus
Aleksandri tän. 50-a.

KOOLIDELE
soovitame oma pealaodest järgnevaid

lastenäidendeid

„Pääsukese" kooli näitelava:

Nr. 1. J. Oro: *Jõuluvana kodu.* Lastenäid. 2 vaat.	—.25
Nr. 2. J. Oro: *Jõulu ootel.* Jõulunäid. 2 vaat.	—.25
Nr. 3. S. Topelius: *Kust me saame jõulukuuse?* 1 vaat. I. Parinbak: *Juku ja Hilda jõulujuhtumised metsas.* 1 vaat.	—.25
Nr. 4. A. Oengo-Johanson: *Atsi ja Helga jõuluõhtu. Vanaema uue-aasta hommik.* J. Oro: *Punamütsike*	—.25
Nr. 5. Anni Svan: *Vihase Hauka vangina.* 3 seikluses. S. Topelius: *Jahimehed*	—.25
Nr. 6. S. Topelius: *Aegade peegel.* Uue-aasta n. 1 vaatuses	—.25
Nr. 7. S. Topelius: *Olli suusasõit.* Aho: *Marjamatl* metsas	—.25
Nr. 8. Aug. Raud: *Taavet ja Koljat.* Heroiline n. 1. v.	—.25
Nr. 9. S. Topelius: *Perdita.* 1 vaat	—.25
Nr. 10—11. A. Oengo-Johanson: *Jõulupuu lumises laanes.* Lastenäidend 4 pildis	—.50
Nr. 12. M. Möll: *Vangistatud Jõuluvana.* Lastenäid. 2 pildis	—.25
Nr. 13. *Jõulud aastapärjas*	—.25
Nr. 14. J. Oro: *Tuhkatriinu.* Lastenäidend 3 vaatuses	—.25
Nr. 15. H. Tõnnov: *Eksinud.* 1. vaatuses	—.25
Nr. 16. H. Tõnnov: *Laisk Liisi.* Näidend 1. vaatuses	—.25
Koolinäidendid, kogu	1.80
Jõulunäidendid, kogu	1.50

* * *

Haoharu, J.: *Kurbuselt rõõmule*	1.—
Jeremejev, N.: *Vanemate äraolekul.* Kom. 2 vaat.	—.25
Sass, Olga: *Metsa põues.* Lastenäid.	—.30
Tasa, Ed.: *Ema.* Näidend	—.50
Tasa, Ed.: *Valik lastenäidendeid*	3.—
„ *Vaeslaste hääks.* Lastenäid.	—.20
„ *Luuletaja.* Lastenäid.	—.20
„ *Külalised alevist.* Lastenäid.	—.25
„ *Saabastega kass.* Lastenäid.	—.30
„ *Atsike ja Krõõdake.* Lastenäid.	—.30
„ *Nukkude seiklusi.* Lastenäid.	—.30
„Pääsukese" Lastejututuba: Nr. 21. M. Nurmik: *Kilplaste imestus. Aegade peegel.* Lastenäid.	—.20

Näidendite hinna rahas või postmarkides ettesaatmisel kättesaatmine kuludeta.
„POSTIMEHE" raamatukauplus,
Tartu, Suurturg 16.

Maale, raudtee jaama juurde vajatakse algkoolile

õpetajat-praktikanti

prii korter, küte, valgustus, ülespidamine ja väike rahaline tasu. Küsida Tartu Maavalitsuse Haridusosakonnast.

---

24. oktoobril s. a. võtame
Kaarepera raudteejaamas nisu vastu
P. S. Alaline nisu vastuvõtmine meie laos Tartus, Riia tän. nr. 133, telefon 1-07.
Leivavabrik „Ceres".

Maarahvale! Silmad siia!
Sissesõiduhoov „Liivimaal" olen uuesti remonteerinud tallid. Palun linna tulles vanu ja uusi tuttavaid mind külastada, et võiksite veenduda soojas tallis ja toas, kus võib ka ise ööd olla. Hinnad mõõdukad, teenimine korralik.
Austusega hoovipidaja.

POSTKAARDI
ALBUME
suures walikus igasuguses suuruses odawate hindadega soowitab
„POSTIMEHE" RAAMATUKAUPLUS
Tartus, Suurturg nr. 16.

Korteriotsimised

Soovin kohe sooja
ühetoalist korterit
(alumisel korral), kus ka käsitööd võimalik teha. Teatada kas suusõnal või kirjalikult Võru tän. 78—3, nurgapealsesse pesukotta.

Vajatakse kiires korras eras.
möbl. tuba
telef. kasutamisega. Soovitav kesklinna raioon. Teatada slt. «Telefon».

Kooliõp. vajab head väiks.
tuba
Postim. rmtkpl. «H. M.».

Otsitakse korralikku
möbl. tuba
Teatada neliap. lõunani «Postim.» talitusse «Ametnik».

Paides
müüvad „POSTIMEHE" ja „MAAMEHE" üksiknumbreid. Võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu
Kaubatarv.-üh. „IVA"
M. LEESMENT,
H. SEIDELBERG.

Dr. med. G. Kornel
Naha-, sugu- ja põlehaigused.
Kella 9—12 ja 5—7.
Naister. kl. 4—5 p. l.
Pühapäev. 10—11 e. l.
Uueturu tän. nr. 16.

Dr. H. Piirako
Naha-, sugu-, põle- ja sisehaigused.
KOSMEETIKA.
Vastuvõtmine igal ajal.
Tartus, Raekoja tän. 12

Dr. A. Lenzner
Naha- ja suguhaigused. Kosmeetika.
Kõnetunnid iga päev 10—12 e. l. ja 5—7, pühap. 10—12.
Soovikorral ka teisel kellaajal kokkuleppe järele.
Tartus, Rüütli t. 25—4.
(Vastu Jaani kirikut).

Dr. E. Hehn
Naha-, sugu- ja sisehaigused.
Lodja tän. nr. 13-a, krt. 4
Kõnet. ärip. kl. 5—7, pühap. kl. 9—11, kokkuleppel ka teisel ajal.

Dr. H. Mõttus
Naha-, sugu- ja põlehaigused.
Uueturu tän. nr. 4.

Dr. E. DOBRUŠKES
Naha- ja suguhaigused
Kosmeetika.
Kella 9—12 ja 5—7.
Naisterahvastele 4—5.
Rüütli t. 22.

Dr. Ella Tekel.
Naistehaigused
kl. 9—11 ja 3—5. Aleksandri tänav nr. 11.

Hambaarst
M. Hindrey
Plombeerimine, kunsthambad.
Vastuvõtm. 9—11 ja 1/2 5—1/2 7.
Tartus, Aleksandri tänav 11.

Ämmaemand
S. Amon
Tartus, Riia tän. 19-4

Ämmaemand
E. Liibusk
Tartus, Raekoja (Raatuse) **tän. nr. 10.**

Ämmaemand-masseerija
E. Eller
Tartus, Raekoja tän. 9
(sissekäik Holmi tän. 1).

Soovin hingelist
tutvust
keskealise mehise mehega. Kirjad kuni 23. skp. sit. «Võõras K. L.»

Proua Läänisteft!
Palun oma tekile kuu jooksul järele tulla, muidu müün selle kulude katteks ära. Ida Saalis. Herne tän. 54.

Petseris
müüvad „POSTIMEHE" ja „MAAMEHE" üksiknumbreid. Võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu
H. REBANE,
N. GRÜNTHAL,
K. PIIRISILD,
O. JAAGOMÄGI.

Kadunud

---

15. skp. kadus Reola ja Ülenurme vahelistel maadel musta seljaga ja pruunide jalgadega
hagiias.
Vaevatasu eest teatada Narva tän. 106 või **V. Särgi** ärisse Promenadi 2. Omandamise eest hoiatan. O. Juhkam.